Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Mgr. Jan Štainbruch

TRESTNĚPRÁVNÍ REGULACE PROSTITUCE

Rigorózní práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 16. 12. 2009

„Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.“

V Praze, dne 16. 12. 2009

Mgr. Jan Š t a i n b r u c h

Na tomto místě bych chtěl také vyslovit své díky za cenné rady a připomínky mé konzultantce, vážené paní JUDr. Mgr. Janě Navrátilové, Ph.D.

Obsah

Úvod……1

I. Pojem prostituce a její definice……....3

II. Historie prostituce……6

III. Formy prostituce……8

III.1. Ženská prostituce……8

III.1.1. Privátní (luxusní) prostituce ……8

III.1.2. Hotelová prostituce ……9

III.1.3. Bytová prostituce ……9

III.1.4. Barová prostituce ……10

III.1.5. Pouliční a silniční prostituce ……..11

III.1.6. Eskort ……13

III.2. Mužská prostituce ……14

III.3. Dětská prostituce ……15

IV. Přístupy k prostituci ……17

IV.1. Aboliční přístup ……17

IV.2. Reglementační přístup ……18

IV.3. Represivní přístup ……20

V. Rizikové aspekty prostituce ……23

V.1. Pohlavně přenosné choroby ……23

V.2. Ostatní rizika prostituce ……25

VI. Právní úprava prostituce ……28

VI.1. Historický nástin právní úpravy ……..28

VI.2. Současná právní úprava prostituce ……32

VI.3. Budoucí nástin právní úpravy ……..38

VII. Trestní aspekty prostituce ……..43
VII.1. Trestný čin kuplířství ……44
VII. 2. Trestný čin obchodování s lidmi ……49
VII.2.1. Historie mezinárodní právní úpravy trestného činu obchodování s lidmi……49
VII.2.2. Historie národní právní úpravy trestného činu obchodování s lidmi ……56
VII.2.3. Současná právní úprava trestného činu obchodování s lidmi……59
VII.3. Další trestné činy související s prostitucí ……66

VIII. Změna trestněprávní úpravy s účinností od 1.1.2010 …..73

IX. Prevence ……80
IX.1. Druhy prevence ……80
IX.2. Působnost v oblasti prevence ……81
IX.2.1. Ministerstvo vnitra jeho preventivní programy…..81
IX.2.2. Nevládní organizace ……83

Závěr ……85

Seznam použité literatury a pramenů ……87

Summary ……93

Seznam klíčových slov ……94

ÚVOD

Předmětem předkládané rigorózní práce je problematika prostituce a s ní souvisejících trestných činů. Prostituce je jevem, který ke společnosti patří již od nepaměti, a osobně se domnívám, že ji jako takovou nelze žádným způsobem ze společenského života odstranit. Provozování prostituce bývá často také označováno jako nejstarší řemeslo na světě. I proto shledávám za vhodné lehce nastínit historii prostitučního chování, a to jak z pohledu celosvětového, tak i z pohledu české historie.

Obecně problémem, proč se prostituce dostává do hledáčku juristů obecně, trestních právníků zvláště, je morální kodex vycházející z židovsko-křesťanského modelu chování, který staví tělesnou rozkoš do negativního světla. Pokud budeme postulovat prostituci jako úplatné poskytování tělesné rozkoše, tak samozřejmě bylo a je takovéto chování považováno, někde explicitně, někde podvědomě, za ve své podstatě vrcholně amorální. Euroamerický morálně právní systém se v současné době úporně snaží nějakým způsobem prostituci vymezit, institucionalizovat a ve valné většině případů formálně akceptovat. Důvodem však není princip svobody jednotlivce mít úplatný pohlavní styk, ale eliminace doprovodných, převážně kriminálních, jevů prostituci provázejících. Přes to však, ať již přímo, či prostřednictvím postihů jevů s prostitucí souvisejících, je tato činnost vytěsňována, potlačována a obecně považována za nežádoucí.

Prostituce jako taková není v České republice trestným činem ve smyslu zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ale váže se na ni řada trestných činů, které jsou páchány jednak osobami nabízejícími sexuální služby, ale na

druhou stranu jsou často tyto osoby oběťmi trestných činů. Největší prostor z těchto trestných činů bude třeba podle mého názoru věnovat trestnému činu kuplířství a trestnému činu obchodování s lidmi. Tento můj názor vyplývá kromě jiného i ze skutečnosti, že shora uvedené doprovodné jevy byly mezinárodními dohodami reglementovány jako jedny z prvních, a to již více jak před sto lety.

Z tohoto důvodu bych se chtěl ve své práci, kterou bych rád pojal převážně jako obecně komparativní, shora uvedeným jevům věnovat poněkud úžeji, protože ač samotná prostituce podle mého tvoří bezpečnostní riziko pouze v oblasti drobné kriminality, uvedené jevy již zasahují do oblasti organizovaného zločinu, popřípadě do oblasti závažných trestných činů.

I. Pojem prostituce a její definice

Původ slova prostituce je nutné hledat v jazyce latinském. Došlo k němu spojením slov „pro“ a „statuere“. Toto slovní spojení se dá přeložit jako „nabízeti se“ či „podávati se“. Český jazyk pak slovo prostituce převzal z francouzštiny zhruba ve 2. polovině 19. století. Předtím než se definitivně ujal tento název, lze pomocí dobových písemných záznamů vysledovat i jiná označení, a to např. slova jako merhyně, frajířka, či podle mého názoru nejčastější označení nevěstka.

Existuje celá řada vymezení pojmu prostituce, ale žádná z nich do této doby nezaujala takovým způsobem, aby se stala obecně uznávanou definicí. Rád bych zde uvedl pár těchto pokusů, které osobně považuji za nejzdařilejší.

Tak např. Miroslav Mitlöhner definuje ve své knize Erotika a paragrafy prostituční chování jako chování, jenž spočívá v poskytování sexu za peníze a jinou odměnu, jako jsou třeba dárky, protekce a protislužby.[1]

Další z povedených definic, kterou bych zde rád uvedl, je definice W. Bernsdofa, jenž prostituci vymezuje jako řízené, sociálně schválené nebo trpěné zařízení (instituci) v hierarchicky organizovaných společnostech umožňující muži nebo ženě mimo monogamní nebo polygamní formy manželství v historicky proměnné podobě předmanželský nebo mimomanželský pohlavní styk, při němž jeden z partnerů k tomu poskytuje příležitostně nebo živnostensky své tělo, je-li mu poskytnut materiální zisk. Pro podstatu tohoto sociálního jevu je rozhodující fakt úplaty za poskytování sexuálního styku v jakékoliv formě.

[1] Mitlöhner, M. Erotika a paragrafy. Praha : GRADA Publishing, spol. s r. o., 1999, s. 87

Jsou to tedy ty druhy sexuálních styků, které jsou poskytovány z materiálně zištných důvodů, lhostejno kým a komu.[2]

Jako velmi zdařilou osobně hodnotím definici prostituce, která byla navržena v návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005 a která byla také přejata do návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2008, který vytvořilo a podalo Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Podle této definice lze prostituci charakterizovat jako: „úplatné poskytování služeb směřující bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a mezi osobou, která jich využívá.“[3]

Jak vyplývá ze soudní judikatury,[4] rozumí se prostitucí pohlavní styk s jinými osobami za úplatu, přičemž termín pohlavní styk je nutné vykládat takovým způsobem, podle kterého pohlavní styk znamená jakýkoliv způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Nemusí se tedy jednat pouze o soulož (tedy o přímý styk pohlavních orgánů), ale pohlavním stykem je třeba rozumět dotyky na jakékoli části těla, onanii a vzájemnou onanii. Z toho docházím k závěru, že pojmy pohlavní styk a soulož nelze považovat za synonyma.

S tím souhlasí i komentář k trestnímu zákonu, podle kterého je pojem prostituce širším termínem než pojem soulož. Podle komentáře k trestnímu zákonu je prostitucí pohlavní styk s jinou osobou nebo osobami za úplatu, přičemž pohlavním stykem je třeba rozumět jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, ať stejného či různého pohlaví. Může se tedy jednat přímo o spojení pohlavních orgánů (coitus) nebo o orální sex (felaci či cunilinctus), anální sex (coitus analis), ale např. i o sání prsních bradavek (sactustupratio). Stejně tak je nutné pod tento pojem subsumovat i různé typy tzv. erotických masáží zejména

---

[2] Geist, B. Sociologický slovník. Praha : Victoria Publishing, 1992, s. 311

[3] ustanovení § 1 odst. 2 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005, ustanovení § 1 odst. 2 návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2008

[4] Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11.8. 1994 sp. značka TO 518/1994.

prováděné na pohlavních orgánech i s pomocí vibrátorů a jiných přístrojů za účelem ukájení pohlavního pudu.

Naproti tomu za soulož je třeba pokládat spojení pohlavních orgánů muže a ženy, přičemž postačí, že došlo i jen k částečnému zasunutí pohlavního údu muže do pochvy ženy. Přitom ani nemusí dojít k protržení panenské blány.[5]

V neposlední řadě je třeba zmínit také definici Ivany Trávníčkové, která prováděla výzkumné šetření organizované trestné činnosti souvisící s prostitucí. Ta prostituci vymezila jako specifický druh obchodu, kdy cílem i prostředkem výdělku se stává sexuální ukojení jiné osoby, a to bez citového vztahu a bez ohledu na výběr partnera.[6]

---

[5] srov. Šámal, P. – Rizman, S. : Trestní zákon. Komentář. Praha, C. H. Beck 1 994, s. 731, 856

[6] Trávníčková, I. Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu. Praha:Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995, s. 12.

II. Historie prostituce

O prostituci se říká, že je nejstarším řemeslem na světě. To je možná trochu nadsazené, nicméně zprávy o ní nalézáme už v knize Genesis Starého zákona. Případ prodejné děvy Máří Magdalény, přivedené Ježíšem ben Josefem, nazývaným Kristus, ze zcestí je také obecně znám (evangelium sv. Jana).

Už od starověku se setkáváme s bohoslužebnou, chrámovou prostitucí, čili s prostitucí kněžek příslušných božstev nebo prostitucí, spojenou s činností různých náboženských sekt.

Dalším typem zaznamenaným v historii je pak prostituce pohostinná, která u různých primitivních skupin a kmenů (případ Innuitů) existuje dodnes. Hostitel propůjčuje manželku či dceru svým hostům a je velmi uražen, není-li tento dar přijat.

Velký rozvoj zažila prostituce ve starověkém Egyptě. Faraón Chufew údajně nutil i svou dceru, aby se v nevěstinci za určitý obnos oddávala milencům, s úmyslem zlepšit bídný stav královské pokladny, otřesené stavbou pyramid.

Kapitolou samou o sobě je prostituce v antickém Řecku. Zde byla zřizována speciální dnes bychom řekli "výcviková centra" pro budoucí prostitutky, které byly vzdělávány v gymnastice, tanci a hudbě. S potřebou odlišit od sebe jednotlivé "typy" prostitutek bylo zavedeno třináct označení.

Římané přišli s jevem, který Řecko neznalo, a to sice s prostitucí vdaných žen. Nejznámější takovou postavou byla asi Messalina, manželka císaře Claudia. Navštěvovala pochybné podniky, kde se jako běžná nevěstka oddávala náhodným příchozím. Vypráví se, že soutěžila s vyhlášenou nevěstkou z povolání o to, která „obšťastní“

více mužů. Údajně pak v tomto milostném klání, které trvalo den a noc, zvítězila nevěstka, ale pouze o jediné číslo. Skóre 25 ku 24.

Vůbec, nevěstky, stejně jako jejich zákazníci, pocházeli ze všech vrstev společnosti, od těch nejlépe situovaných, až po otrokyně. Jejich činnost byla všeobecně tolerována, a to i státními orgány, jelikož svou činností výrazně přispívaly do státní pokladny. Postupem času ale začala vážnost nevěstek upadat a jejich povolání bylo považováno za něco potupného. Nesměly svědčit před soudem nebo přijmout poručenství a naopak musely nosit žluté tógy a rudou obuv a odlišovat se tak od ostatních žen.

Významnou změnu ve vztahu k prostituci zaznamenalo křesťanství. Prostituce se po vzoru starého Říma začala šířit do celé Evropy. V některých zemích byla sice přísně postihována, dokonce i trestem smrti, jinde se však stala vítaným zdrojem příjmu do státní pokladny, a proto jí byl ponechán volný průběh.

Ve středověku určovaly polohu nevěstinců předpisy, vykazující je na periférie a před brány měst. Navzdory tomu ale byly nevěstince často budovány přímo v centrech. Všeobecně a většinou marně zakazovaly tyto předpisy zřizovat nevěstince v sousedství kostelů, hřbitovů a klášterů. Ulice lásky existovaly snad ve všech středověkých městech, v těch největších, jako třeba v Paříži, Neapoli, Benátkách či Hamburku, se jednalo o celé "speciální" městské čtvrti.

III. Formy prostituce

Prostituci lze členit z několika možných kritérií. Jako nejzákladnější kritérium osobně hodnotím, kritérium spočívající v rozlišení osob, kterými jsou sexuální služby poskytovány. Z tohoto hlediska lze vymezit tři základní formy prostituce, které lze dále dělit podle prostředí, kde jsou tyto služby poskytovány.

III.1. Ženská prostituce

Ženská prostituce je nejrozsáhlejší formou prostituce. Vnitřně jí lze rozdělit na 6 částí, podle místa jejího poskytování.

III.1.1. Privátní (luxusní) prostituce

Tato skupina je z hlediska kriminologického téměř nepostižitelná. Luxusní prostitutky mají zpravidla vlastní, početně omezenou klientelu. V některých případech se pak po určitou dobu vydržují pouze jedním klientem. Často jsou sexuální služby pouze jednou částí, za kterou je klient ochoten zaplatit, neboť tyto prostitutky jsou většinou atraktivní a vzdělané ženy, které většinou ovládají i více světových jazyků, a jsou schopny své klienty reprezentovat na veřejnosti či při jiných společenských událostech. Jejich věk se nejčastěji pohybuje mezi dvaceti a třiceti lety. Jejich zákazníci procházejí pečlivým výběrem, a k poskytování služeb dochází většinou v soukromých a nadstandardně vybavených bytech. Tomu odpovídá i jejich cenové ohodnocení, které se pohybuje v řádu desítkách tisíců měsíčně, v některých případech i v řádech statisíců.

III. 1.2. Hotelová prostituce

Tato skupina se nejvíce přibližuje privátní prostituci, ale s tím rozdílem, že jejich klientela není většinou stabilní. Společenská úroveň je odvislá od kategorie hotelů a také od kategorie klientů.

Věk hotelových prostitutek se pohybuje kolem dvaceti let a výše. Většinou ovládají alespoň jeden světový jazyk a mají dobré vystupování. Do této kategorie patří i řada vysokoškolaček. Služby jsou poskytovány většinou po telefonické domluvě v hotelových pokojích nebo v bytech. Klientelu tvoří zejména cizinci. Proto jsou jejich služby často inzerovány také v zahraničním tisku. Na tomto typu prostituce profitují i další osoby. Zejména se jedná o taxikáře, hotelové recepční, potažmo další hotelový personál. Do této skupiny bych zařadil i různé dívky z diskoték či jiných podniků, kterým slouží prostituce k příležitostnému a nepravidelnému zisku.

III.1.3. Bytová prostituce

Prostitutky, které lze zařadit do této kategorie, poskytují své služby většinou ve vlastních bytech. Někdy se může jednat také o půjčené priváty či kuplířské byty. Převážnou část klientely tvoří cizinci anebo stálí zákazníci. Klient si buď bytovou prostitutku vyhledá sám (např. pomocí inzerce v tisku či na internetu) nebo mu je nabídnuta pasákem či taxikářem, který z tohoto tipu dostává provizi.

Tento typ prostituce je velmi často prováděn za přítomnosti třetích osob, v řadě případů se může jednat i o manžela či jiného člena rodiny, kteří vlastně vystupují v pozici kuplířů vlastních žen či příbuzných a v horších případech i dětí. V řadě případů se jedná o poskytování hromadného sexu. Přehled o této formě prostituce v podstatě neexistuje, lze však předpokládat, že v souvislosti s touto formou existuje řada kriminálních, zdravotních a sociálních rizik. Častým jevem bývá

majetková trestná činnost (kdy zákazník je během poskytování služby či v následném okamžiku okraden). V neposlední řadě je třeba také zmínit ohrožování mravní výchovy mládeže, kdy může docházet k poskytování služeb za přítomnosti dětí. Domnívám se, že tento typ prostituce má velmi blízko k organizované kriminalitě.

III.1.4. Barová prostituce

Tato forma prostituce je provozována v různých erotických podnicích, sexbarech či „masážních“ salonech. Prostitutky těchto zařízení jsou kromě občanek České republiky také cizinky, které se na území České republiky zdržují zpravidla nelegálně. Není výjimkou, že své služby poskytují také z donucení, a že do těchto podniků byly vlákány podvodným způsobem. Barová prostituce je velmi často spojena s obchodováním se ženami, násilnou činností, vydíráním, jakož i s mravnostní trestnou činností. Typickým příkladem je trestný čin znásilnění, ke kterému zpravidla dochází hned poté, kdy jsou ženy do těchto podniků vlákány. Dalším faktorem, který souvisí s touto formou prostituce je organizovaná zločinnost.

Počet těchto erotických podniků se pohybuje někde mezi čísly 500 – 800. Přesnější počet těchto podniků je velmi těžké stanovit, neboť se neustále mění. Důvodem těchto změn je např. nedostatek poptávky, který často bývá spojen s nízkou kupní sílou obyvatelstva. Dalším důvodem může být rozhodnutí v rámci obce či kraje eliminovat vysoký počet takovýchto podniků.

Obecně lze říci, že existují dva typy lokalit, kde se nachází zvýšený počet těchto podniků. Za prvé to jsou velká města České republiky (zejména Praha, Plzeň, Brno, Ostrava). Počet žen, které poskytují své služby v těchto podnicích se pohybuje v řádech tisíců. Osobně se domnívám, že tento počet kulminuje mezi 5 až 7 tisíci žen. Nejčastěji zde poskytují své služby Češky, Slovenky, Ukrajinky a Rusky.

Typickým jevem je skutečnost, že tyto ženy v drtivé většině nejsou zaměstnány v pracovním poměru. Pokud některé z nich přeci jen majitel podniku zaměstná, tak je pro státní orgány nahlásí jako servírky či barmanky s minimální mzdou, což má výhodu zejména v minimálním odvodu daně za sociální a zdravotní pojištění.

Cizinky, které nejsou součástí EU, se na území České republiky zdržují zpravidla v rámci periodického obnovujícího se turistického pobytu v délce 30 dnů. Poté, kdy dojde k uplynutí této lhůty vycestují za hranice České republiky za účelem nového razítka do pasu, čímž dojde k legalizaci jejich pobytu na území České republiky.

Ceny za sexuální služby jsou poskytovány většinou podle sazebníku. Výše ceny je odvislá od řady faktorů. Jednak počtem žen, které se zákazníkovi věnují, dále pak místem, kde je služba poskytována, druhem poskytované služby a v neposlední řadě časem, který zákazník s prostitutkou stráví. Ceny se pohybují v rozmezí 1.000,- Kč – 4.000,- Kč za hodinu. Existují však i podniky, kde je cena výrazně nižší. Je to způsobeno tím, že zákazník souhlasí, že bude během poskytování služby nahráván kamerovým systémem. Majitel podniku má pak možnost výrazným způsobem zvýšit své zisky prodejem těchto nahrávek.

Druhou typickou lokalitou jsou příhraniční oblasti (zejména s Rakouskem a Německem). V těchto příhraničních oblastech je organizována také přeshraniční prostituce do Rakouska a Německa. Prostitutky poskytují své služby nejčastěji na objednávku pro uzavřenou společnost, typicky v hotelích či jiných rekreačních zařízeních. Jedná se o organizovanou kriminalitu, na které se vedle kuplířů a prostitutek podílejí také např. řidiči vozidel či recepční hotelů.

III.1.5. Pouliční a silniční prostituce

Jedná se bezpochyby o nejrizikovější a nejproblémovější formu prostituce. Do této skupiny lze zařadit prostituující se osoby

v barech a restauracích nižších cenových skupin. Tuto formu prostituce provozují mladistvé (někdy i osoby mladší 15 let) a mladé ženy, jejichž intelektuální úroveň je na velmi nízkém stupni, jsou sociálně nevyspělé a často i mentálně zaostalé. Často se jedná o osoby pohřešované či o osoby na útěku od rodin, z výchovných ústavů anebo o osoby celostátně hledané. V hojné míře se tyto osoby zdržují nezákonně na území České republiky. Tuto formu prostituce provozují z občanek České republiky nejčastěji Romky, z ostatních zemí se poté jedná např. o Rusky, Ukrajinky, Bulharky, Rumunky či Slovenky.

Silniční prostitutky bývají zdrojem i objektem mnoha rizik. Pohybují se v antisociálním prostředí a často se podílejí na páchání majetkové a násilné trestné činnosti. Na rozdíl od ostatních forem prostitucí se prostitutky provozující pouliční a silniční prostituci stávají velmi často oběťmi mravnostní a násilné kriminality. Nezřídkým jevem je i obchodování se ženami. Až na výjimky se jedná o mladé ženy, o které se „starají“ tzv. kuplíři neboli pasáci. Těm prostituující se osoby musí odevzdávat převážnou část svých zisků, přičemž možnost odejít od kuplíře je velmi obtížná. Typickým průvodním jevem je drogová závislost, kterou v řadě případů vypěstují záměrně samotní kuplíři.

Nejrizikovější skupinou v rámci této formy prostituce jsou pak mladistvé dívky, které jsou častěji než ostatní ochotny poskytovat rychlý, anonymní, levný a velmi rizikový sex, a to v podstatě kdekoli a komukoli. Bývají častěji zdrojem pohlavních chorob, neboť se záměrně vyhýbají lékařským prohlídkám. Důvodem je patrně jejich ochota poskytovat své služby i bez patřičné ochrany.

Sexuální služby se v případě pouliční prostituce poskytují ve sklepních prostorách, v průchodech domů, na schodištích domů, na půdách, v automobilech, v najatých bytech či v hotelových pokojích. Pokud k poskytnutí sexuální služby dochází v hotelu či v najatém pokoji, dochází tím i ke zvýšení ceny, kterou bude muset zákazník zaplatit.

V případě silniční prostituce je sex poskytován nejčastěji v automobilech, v lese či na parkovišti.

Tuto formu prostituce v drtivé většině organizují kuplíři. Ceny se pohybují od 200,- Kč do 3.000,- Kč. Opět bude cena odvislá od řady faktorů, z nichž u této formy prostituce bude podle mého názoru nejdůležitější druh poskytnuté služby. Nejlevnější bude manuální stimulace (do 500,-Kč), poté bude následovat orální sex (do 1.000,- Kč) a pohlavní styk (do 2.000,- Kč). Další zvýšení ceny může nastat v okamžiku, kdy bude zákazník chtít, aby mu byla poskytnuta některá ze speciálních a perverznějších praktik. Cena se na rozdíl od barové prostituce, kde je fixně stanovena v sazebníku podniku, dohaduje na místě.

III.1.6. Eskort

Eskort, jak jsou dnes v Čechách nazývány callgirls, popřípadě dívky na telefon, tvoří do určité míry samostatnou skupinu, protože sexuální služby nebývají poskytovány v místě zvoleném dívkou, popřípadě na „neutrální“ půdě, ale v bytě zákazníka. Tedy lze tuto formu prostituce uskutečnit i v hotelu, avšak pokud není dívka „akreditována“, recepční ji dál nepustí. V tomto případě se využívá prastaré instituce tzv. hodinových hotelů, ale s ohledem na zvýšení ceny služby o cenu pokoje a nedostatek komfortu, bývá eskort využíván především, jak jsem uvedl shora, v bytech klientů.

Cenově se escortní služby nemusí příliš lišit od služeb bytových prostitutek, ale mohou být také výrazně vyšší.

Riziko této formy prostituce je rozloženo vcelku spravedlivě na obě strany. Dívku sice přiváží obvykle pasák nebo taxikář před zákazníkovo bydliště, avšak často je mu přístup až přímo za domovní dveře zapovězen. Prostitutka se tak vystavuje nebezpečí násilí ze strany

zákazníka, kdy jejím jediným spojením s vnějším světem je mobilní telefon.

Naopak zákazník otvírá své soukromí neznámé osobě, která může být tipařem, nebo vyděračkou.

K problémům může také dojít, když zákazník shledá prostitutku nevyhovující jeho požadavkům, kupříkladu pro uveřejnění nepravých fotografií (tzv. fake) v inzerci. Na rozdíl od bytové prostituce dívce zde již vznikl náklad s dojetím k zákazníkovi a může dojít ke střetu s dívkou či pasákem.

III.2. Mužská prostituce

Tuto formu prostituce lze členit na dvě podskupiny, přičemž tou, která jednoznačně převažuje, je skupina homosexuálních prostitutů. Jedná se převážně o mladé muže případně chlapce. Většina z nich ani není homosexuálně orientována, ale tyto služby poskytují výhradně za účelem dosažení finanční hotovosti. Řada z nich pochází z nefunkčních a sociálně slabších rodin, z náhradní rodinné péče anebo se jedná o osoby, které jsou na útěku z vazby či z výchovných zařízení.

Tyto osoby bývají často závislé na drogách, alkoholu či hracích automatech, a za tím účelem také velmi často páchají trestnou činnost, a to jak na svých klientech (zejména krádeže) tak i mezi sebou. Mnoho z nich účinkuje také v pornografických snímcích z homosexuální tématikou. Homosexuální prostituti jsou vůbec nejrizikovější skupinou z hlediska onemocnění a přenosu pohlavních chorob. Z těchto chorob je třeba na prvním místě jmenovat riziko přenosu HIV/AIDS. Věkový průměr homosexuálních prostitutů dosahuje 17 – 18 let, přičemž ve dvaceti letech již valná většina těchto osob s nabízením svých služeb končí. Tato prostituce je provozována zejména ve veřejných prostorách (zejména na nádražích) a v některých gay klubech. Co se týče lokálního zaměření, soustřeďují se tyto osoby zejména do velkých měst. Nejvíce jich pak

nabízí své služby na území hlavního města Prahy. Zajímavostí je, že na rozdíl od ženské prostituce nebývá jejich činnost organizována kuplíři.

Druhou skupinu, která ovšem tvoří jen minimální část mužské prostituce, tvoří tzv. „gigolové“. Tyto osoby nabízejí své služby za úplatu ženám. Většinou své služby inzerují prostřednictvím novin, erotických časopisů nebo internetu. Na rozdíl od homosexuálních prostitutů se jedná často o vzdělané, atraktivní muže, kteří dokáže velmi dobře svou zákaznici reprezentovat i ve společnosti.

III. 3. Dětská prostituce

Jedná se o vysoce skrytou formu prostituce, která je velmi dobře organizována kuplíři, a která je spojena s organizovaným zločinem. Má také velmi blízko k dětské pornografii, jakož i k obchodování s dětmi. V posledních letech se bohužel množí případy, kdy se děti rozhodnou dobrovolně se věnovat prostituci, a to čistě z komerčních důvodů. Věk, kdy děti vstupují do prostředí prostituce, se pohybuje kolem třinácti let.

Důvodů, proč se děti začínají stále více věnovat prostituci, je hned několik. Mezi základní z nich patří chudoba, či již dřívější zkušenost se sexuálním zneužitím. Dalším důvodem může být život na ulici, kdy je prostituce prostředkem, jak na ulici přežít. K nárůstu dětské prostituce přispívá i rozmach tzv. „sexturismu“, kdy se zvyšuje počet turistů, kteří se do různých oblastí vydávají za sexuálním stykem. Takovým typickým státem je zejména Thajsko.

Dětská prostituce je velmi rozšířena i v České republice. Typickými poskytovateli sexuálních služeb jsou děti na útěku (z výchovného ústavu či z domova). Valná většina z nich pochází ze sociálně slabých a z dysfunkčních rodin, kde se jim nedostalo řádné výchovy. Navíc v řadě případů mají tyto děti již zkušenosti s pohlavním zneužitím či s jiným typem násilí, kterého se na nich dopouštěl jeden

z rodičů či z příbuzných. Průvodním jevem dětských prostitutů je jejich drogová závislost.

Co se týká kontaktování dětí ze strany zákazníků, je možné říci, že většina z nich je prodávána svými rodiči či příbuznými. Menší skupina pak bude mít svého kuplíře a nejmenší procento dětí pak nabízí své služby osobně. Tato forma prostituce je obecně velmi drahá. Dá se podle mého názoru říci, že zde platí určité pravidlo, podle kterého čím mladší dítě je, tím více bude nucen zákazník za jeho služby zaplatit. Drtivou většinu klientů pak v České republice tvoří zahraniční klientela.

Osobně se domnívám, že zejména tento typ prostituce je společensky nepřípustný a jako takový velmi nebezpečný. Zejména pak pro samotné prostituující se děti, pro které může takový způsob života mít rozsáhlé následky.

IV. Přístupy k prostituci

V přístupu k prostitučnímu chování můžeme v zásadě rozlišovat tři odlišné způsoby. Jedná se o přístup aboliční, reglementační a represivní.

IV. 1. Aboliční přístup

Tento přístup je v současné době aplikován v České republice. Osobně se domnívám, že tento typ se nesnaží o vyřešení problému prostituce, ale soustředí se pouze na jevy, které prostituci provází, a tyto jevy se snaží postihovat. Zejména se jedná o trestný čin kuplířství, kdy je trestáno donucování k prostituci a následné kořistění z tohoto jednání, a o trestný čin obchodování s lidmi, které spočívá hlavně v přemisťování do zahraničí za účelem prostituce. Tento systém, který klade na první místo prevenci, je v dnešní době převládající ve většině zemí.

Jako příklad země, která využívá aboliční přístup k prostituci, bych uvedl Francii. Francie prostituci nezakazuje ani ji netrestá, ale trestá jevy, které prostituci doprovázejí. To v praxi znamená, že osoba provozující prostituci není trestně odpovědná za její provozování, ale může být trestně odpovědná za proces lákání klienta. To podle mého názoru ovšem znamená přítomnost represivního prvku ve francouzském aboličním přístupu, neboť v řadě případů není možné bez nalákání klienta prostituci provozovat. Francouzský trestní řád pak obsahuje trestný čin kuplířství, která se vztahuje mimojiné i na osobu, která prodává objekt, o kterém ví nebo s přihlédnutím k okolnostem musí vědět, že tento objekt bude v budoucnu sloužit k provozování prostituce. Dále se vztahuje trestný čin kuplířství také na manžela, který přijímá prostředky získané z prostituce od své manželky či na osobu, která vědomě obývá prostory s osobou provozující prostituci.

IV. 2. Reglementační přístup

Reglementační přístup prostituci legalizuje, přičemž ji zároveň podřizuje státním orgánům a veřejné kontrole, včetně navazujících opatření ze sféry sociální, zdravotní a zejména preventivní. Tento systém je založen na přístupu podřídit prostitutky dozoru ze strany policejních orgánů a přimět je k pravidelné lékařské kontrole. Tento systém byl převládající v 19. století, kdy vycházel z myšlenky, že uspokojení sexuálního pudu je přirozenou potřebou muže. Reglementační systém v této formě měl řadu nedostatků, přičemž za nejzávažnější považuji jeho rozpor s trestností kuplířství. Dalším nedostatkem, který převládá i v dnešní době, je to, že registrace prostitutek následně znesnadňuje jejich resocializační proces.

Zvláštním druhem reglementačního přístupu je brémský systém zvaný „kasernování“, na základě kterého je prostituce vykonávána jen v určitém obvodu.

Novějším přístupem, který vychází z reglementace je tzv. neoreglementace. Její podstatou je to, že evidenci prostitutek vedou namísto policejních orgánů k tomu určené zdravotnické orgány, čímž dochází ke zprůhlednění prostředí.

Státy, které přistoupily k reglementaci kladou důraz zejména na stanovení minimálního věku prostituujících se osob, stanovení podmínek pro provozování veřejných domů, registraci prostituujících se osob, pravidelné lékařské kontroly a povinnost placení sociálního a zdravotního pojištění.

Mezi státy, které se snaží regulovat prostituci, patří např. Rakousko, Nizozemsko nebo Maďarsko.

V Rakousku byl v roce 1984 přijat spolkový zákon, na základě kterého jsou jednotlivé spolkové země zmocněny k tomu, že mohou

vlastními právními předpisy upravovat prostituci. Zákon především stanovuje dolní věkovou hranici prostituující se osoby. Dále omezuje prostituci tím, že stanoví, v kterých lokalitách není možné prostituci provozovat. Ale na druhou stranu, v případě, že jsou veřejné domy řádně ohlášeny, je zákon toleruje. Na základě zákona vznikla obcím pravomoc rušit licenci pro provozování veřejných domů a prostituce. Osoby vykonávající prostituci mají ze zákona povinnost platit daně. V Rakousku je pak celostátně právně závazný zdravotní dozor nad osobami, které slovy zákona č. 314/ 1974 „výdělečně smilní“. Osoby, jež svým tělem výdělečně smilní, se musí podrobit před započetím své činnosti, jakož i potom, pravidelné týdenní lékařské prohlídce, na základě které je těmto osobám vystaveno potvrzení o jejich zdravotní způsobilosti.

V Nizozemsku byl v roce 1999 přijat samostatný zákon o prostituci. Tímto zákonem byla stanovena základní pravidla pro provozování prostituce jakožto jedné z forem podnikání. Na základě tohoto zákona je prostituce tolerována ve veřejných domech, ve vymezených ulicích a také jako tzv. eskort servis (prostituce vykonávána v místě zákazníkova určení na základě objednávky). Zákon vymezuje časový prostor, ve kterém je možné prostituci vykonávat. Obcím vznikla na základě zákona pravomoc rozhodovat o zřizování veřejných domů a o povolování či zakazování prostituce. Zákon tvrdě sankcionuje poskytování prostituce mimo vymezený časový prostor a mimo stanovené území. Stejně tak je sankcionováno poskytování prostituce bez oprávnění či bez zdravotní způsobilosti, což je vedeno snahou o eliminování šíření pohlavních chorob. Dodržování zákona je kontrolováno ze strany mravnostní policie. Majitel veřejného domu není považován za kuplíře.

V Maďarsku byl v roce 1999 přijat zákon o organizovaném zločinu, jakož i o zásadách zákroku proti jeho projevu a s tím souvisejícími zákonnými novelizacemi. Součástí tohoto zákona je pak také vymezení tzv. zón tolerance prostituce. Na základě tohoto zákona není vyloučena existence veřejných domů. Tyto domy podléhají licenci,

kterou vydává Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo hospodářství. Prostituující se osoby se pak na požádání musí prokázat lékařským osvědčením, které potvrzuje jejich zdravotní způsobilost. Zákon pak stanoví tvrdé sankce ve formě vysokých pokut za porušení povinností vyplývajících ze zákona. Zákon se také zabývá otázkou inzerce prostituce, kdy výslovně zakazuje zvukové a obrazové inzerování nabídky prostituce.

Závěrem této kapitoly bych rád zmínil, že v případě, že by zákonodárné orgány v České republice schválily návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2008, které podalo Zastupitelstvo hlavního města Prahy, pak by se i Česká republika zařadila mezi státy s reglementačním přístupem k prostituci.

IV. 3. Represivní přístup

Represivní přístup prostituci jako takovou zakazuje a trestá. Tento systém, který se také často nazývá jako „prohibiční“ vychází z názoru, že prostituce má být trestána co nejpřísněji, a že stát nesmí prohlašovat za splnění určitých podmínek prostituci za beztrestnou. Na základě tohoto přístupu jsou tedy velmi přísně trestány jak osoby provozující prostituci tak i zákazníci. Následkem tohoto přístupu však podle mého názoru není odstranění prostituce. Místo toho dochází k tomu, že prostituce se poskytuje ilegálním způsobem.

Tento přístup je uplatňován zejména v Itálii. Tento stát má již od roku 1958 v platnosti zákon s názvem „Zrušení právní úpravy prostituce a boj proti využívání prostituce jiných osob“. Na základě tohoto zákona jsou zakázány veškeré činnosti spojené s prostitucí. Je zakázáno provozovat veřejné domy, dále nesmí docházet k registraci osob, které prostituci provozují. Na základě italského trestního zákona jsou pak trestné další činnosti spojené s prostitucí. Zejména se jedná o navádění k prostituci a její umožňování, navádění k prostituci ženských potomků, manželek a sester či o obchodování se ženami.

Abychom nezůstali pouze v euroamerickém právním systému, je třeba také zmínit regulaci prostituce v Japonsku a Thajsku, což jsou z hlediska sexuální turistiky nejnavštěvovanější destinace. Překvapivě je represivní přístup uplatňován v obou těchto státech.

V Japonsku se tak s největší pravděpodobností událo pod vlivem a na nátlak okupačních amerických vojsk. Prvním moderním reglementem bylo Císařského nařízení č. 16/1908, které postihovalo neregulovanou prostituci, a které bylo zamýšleno nejspíš jako ochrana před zneužitím sociálně slabých žen a dívek. Pod vlivem sílícího mezinárodního tlaku týkajícího se omezení doprovodných jevů prostituce, především obchodu se ženami, byl v roce 1920 postaven mimo zákon provoz tzv. zámořských nevěstinců (karayuki-san, joshingun), které se nacházely především v Koreji, příbřežních oblastech Číny a na zaoceánských parnících.

Obecnou a stále platnou normou zapovídající provozování prostituce jako takové, která vznikla v podmínkách poválečné okupace Japonska U.S. Army, je jednak Fúzoku Eigo z roku 1948, upravující provoz podniků a Baitshun Boshi z roku 1956, která prostituci jako takovou zakazuje. Jeví se zvláštním, že na jednu stranu mohou existovat nevěstince, na druhou stranu je prostituce zakázána. Tento paradox je vysvětlen tím, že 1) prostituce je podle japonského práva pouze úplatné vykonání koitální soulože. Ostatní praktiky, ať již orální, anální sex, či různé druhy uspokojování zákazníka pod pojem prostituce nespadají a mohou být v podnicích či soukromě provozovány. Další skutečností je fakt, že antiprostituční zákon z roku 1956 postrádá v tomto případě sankční složku, tedy provozování prostituce, ač je zakázáno, nelze postihnout. Jinak tento zákon široce upravuje postih doprovodných jevů, a zde již sankční ustanovení nechybí.

Podobně se právní úprava vyvíjela v Thajsku, a to opět pod vlivem přítomnosti amerických vojsk v oblasti v průběhu vietnamského konfliktu.

I v této zemi je provozování prostituce nelegální (od roku 1960), avšak z předmětné normy byly v roce 1966 odstraněny sankční ustanovení.

U obou těchto zemí lze konstatovat, že v rozporu s kulturněprávní tradicí převzaly k regulaci prostituce euroamerický model regulace, který však, právě s ohledem na kulturní odlišnosti, postrádá účinné nástroje k prosazení represivního přístupu. Regulační instrumenty pak spíš připomínají přístup aboliční, neboť vlastní provozování řemesla není postihováno, byť je zakázáno.

V. Rizikové aspekty prostituce

V.1. Pohlavně přenosné choroby

Prostituční chování osob s sebou nese řadu možných rizik. Nejzávažnějšími z nich jsou bezesporu rizika zdravotní. Mezi prostituujícími se osobami se lze velmi často setkat s řadou gynekologických onemocnění a zejména s pohlavně přenosnými chorobami, jako je syfilis, kapavka či hepatitida typu B. Nejzávažnějším rizikem prostituce je pak nakažení se virem HIV[7], které může vést až k onemocnění AIDS.[8]

Pohlavní choroby jsou výsledkem jednak promiskuitního života prostituujících se osob a dále také výsledkem pravidelného užívání drog. Z různých výzkumů celosvětově prováděných lze říci, že zhruba každá třetí prostituující se osoba nepoužívá ochranu, čímž se vystavuje nebezpeční nakažení pohlavní chorobou, případně vystavuje nebezpečí své zákazníky, pokud už je pohlavní chorobou sama nakažena. Onemocnění AIDS, které vedou k celkové ztrátě imunity, tj. obranyschopnosti člověka, se nejvíce vyskytuje mezi homosexuálními prostituty. Geograficky pak zejména v chudých rozvojových zemích v Africe.

Vcelku nezaviněně je Česká republika, co se výskytu pohlavních chorob obecně, onemocnění AIDS zvláště, celosvětovou světlou výjimkou. Důvodů lze najít několik. V době, kdy naplno propukla epidemie AIDS, v socialistickém Československu prostituce takřka neexistovala. Navíc byl přísně regulován pohyb osob, takže do určité míry, krom krevních transfůzí (cca 180 osob) nebylo jak se touto smrtelnou chorobou nakazit. Navíc, jak je uvedeno shora, pravděpodobnost přenosu této choroby prostřednictvím klasické soulože

---

7 **H**uman **I**mmunodeficiency **V**irus, což znamená virus způsobující ztrátu obranyschopnosti u člověka

8 **A**cquired **I**mmune **D**eficiency **S**yndrome

je nepatrná (z ženy na muže dokonce ještě osmkrát nižší, než z muže na ženu). V roce 1982, kdy byla tato nemoc pojmenována, se dokonce uvažovalo o zcela jiném názvu, ve kterém by bylo zohledněno, že se tato nemoc týká takřka úplně zcela specifických skupin osob, což v té době byli homosexuálové, narkomani aplikující drogu intravenózně a prostitutky. Z důvodu politické korektnosti, či spíše z obavy před „honem na čarodějnice“ bylo zvoleno shora uvedené neutrální pojmenování. Jinak ohledně stavu nakažených virem HIV se v současné době v ČR eviduje 1189 nakažených[9]. Počet úmrtí na AIDS činí 265[10].

Ohledně ostatních pohlavních chorob opět vděčíme centrálně řízenému socialistickému zdravotnictví za jejich velice nízký výskyt Zde je vhodné zmínit např. zákon č. 158/1949 Sb., o boji proti pohlavním nemocem, který byl účinný do roku 1955. Podle tohoto zákona byl každý lékař povinen hlásit okresnímu národnímu výboru každou osobu, u které zjistil, že je nemocná nebo měl za to, že je nemocná či nemocí ohrožená.

Navíc snadná dostupnost antibiotik, ba dokonce jejich zneužívání, způsobuje, že takřka každý občan v ČR je jednou, či vícekrát do roka přeléčen širokospektrálními antibiotiky, což způsobuje ne-li vyléčení (kapavka), tak alespoň neinfekčnost (syfilis) osoby.

Problémem zůstává hepatitida typu B, přičemž však v posledních pěti letech zůstává procento nakažených na úrovni 8/100000 (ještě v osmdesátých letech bylo toto procento 25/100000)[11]. Aktuálně nejrizikovější skupinou jsou uživatelé drog nitrožilním způsobem.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, nejvyšší riziko je mezi pouličními prostitutkami, které tvoří spodinu poskytovatelek sexuálních služeb. Hojně jsou tvořeny mladými narkomankami, které buď již nakažené jsou, nebo je jim jedno, že se při nechráněném styku nakazí.

---

9 SZÚ, Národní referenční laboratoř pro AIDS

10 tamtéž

Mezi bytovými, klubovými a eskort dívkami je pravděpodobnost nízká, neboť v drtivé většině případů odmítají nechráněný pohlavní styk. Podle diskusního serveru nornik.cz existuje v Praze snad jediná dívka, která to přímo nabízí. Vzhledem však k tomu, že služby poskytuje více jak pět let a zatím podle diskutujících se od ní nikdo nenakazil, lze se domnívat, že i při nechráněném pohlavním styku je riziko nakažení minimální [12].

Problémem, který zůstává poněkud v pozadí, je onemocnění pohlavně přenosnými chorobami při nechráněném orálním styku. Zde povědomost populace, jakož i prostitutek, o možnosti přenosu choroby zůstává v ČR na velice nízké úrovni. Podle autorova průzkumu, provedeného na inzertním serveru eskort.cz nabízí nechráněný orální styk jedna ze tří prostitutek. Ve věkové kategorii 18 – 25 pak dvě ze tří. O možnosti rizika nákazy kupříkladu faryngálním typem kapavky či syfilidy tak zjevně ani prostitutky, ani jejich zákazníci nejsou informováni.

V.2. Ostatní rizika prostituce

Dále je třeba říci, že valná většina prostituujících se osob (a zejména se jedná o dětské a mladistvé pouliční prostituty) zanedbávají stravovací návyky a přijímají stravu velmi nepravidelně. Peníze, které si vydělají za poskytnutí sexuálních služeb pak ve velké míře utrácejí za drogy, alkohol či hrací automaty.

Specifickým problémem mladistvých prostitutek je pak častý výskyt otěhotnění, což se většinou řeší rizikovými potraty. Takovéto potraty jsou pro zdraví osob velmi nebezpečné, neboť k nim většinou dochází v nedůstojných podmínkách mimo nemocniční zařízení. Dalšími

---

11 www.sexus.cz

12 Dívka však odmítá cizince a národnostní menšiny a zjevně pravidelně dochází na lékařské prohlídky.

riziky jsou rizika psychického charakteru. Prostituující se osoby často čelí depresím či u nich může dojít k poruše osobnosti. Domnívám se také, že tyto osoby mají zvýšený sklon k sebevražednému chování, popřípadě k chování odrážejícímu odpor k vlastnímu tělu, kterým jsou různé formy sebezohavování nebo ve vztahu k zákazníkovi umožnění rozličných perversních či bolestivých praktik.

V okamžiku páchání mravnostní trestné činnosti pak také často dochází k utváření osobnosti prostituující se osoby, která si posléze do běžného života přenáší vnímání sexuálního násilí jako běžného a akceptovatelného způsobu jednání. Tato rizika se pak přenášejí i v okamžiku ukončení prostitučního chování, kdy se prostituující osoby chtějí začlenit do normálního a plnohodnotného života. Vzhledem k jejich časté nevyspělosti (jak psychické tak i sociální) je jejich resocializace velmi problematická. Často se jedná o osoby bez jakékoliv kvalifikace, takže získání nového zaměstnání může být velmi problematické.

Dalším rizikovým aspektem je to, že si ve valné většině prostituující se osoby neplatí zdravotní a sociální pojištění. V okamžiku nakažení pohlavní chorobou, kdy se náklady na léčbu mohou vyšplhat až ke statisícům, jsou pak lékařské úkony hrazeny z pojištění ostatních přispěvatelů. Prostituce je také spojena s miliónovými úniky na daních.

Dalším rizikem je konflikt prostituujících se osob se zákonem. Existuje určité procento prostitutek, které provozují prostituci pouze za účelem páchání další trestné činnosti. Jejich primárním cílem je zákazníka ve vhodném okamžiku okrást. Sem patří např. tzv. prostitutky – uspávačky (holky rohypnolky), které nalákají zákazníka na poskytnutí sexuální služby, přičemž mu v nestřežený okamžik nasypou narkotika do pití, čímž dojde k uspání zákazníka a k následné krádeži pěnez a jiných cenností. O tzv. tipařkách bylo již zmíněno výše.

Řada prostituujících se osob je závislá, ať už na drogách, alkoholu či na výherních hracích automatech. Pro takovéto prostituující se osoby je nabízení sexuálních služeb rychlým prostředkem k získání finančních prostředků, jež povedou ke krátkodobému uspokojení jejich závislosti.

Další rizika jsou spojena s organizovaným zločinem, kdy dochází k provozování prostituce organizovaně a řada prostituujících se osob je vykořisťována kuplířskými gangy.

VI. Právní úprava prostituce

VI.1. Historický nástin právní úpravy

Československá republika v rámci recepce rakouského práva převzala v roce 1918 tzv. „reglementační systém“, který byl zaveden rakouským „tuláckým zákonem“ č. 89/1995 ř.z. Na základě tohoto zákona byly nevěstince povoleny a bylo v pravomoci policejních orgánů určit okruh pohostinství nebo tzv. hodinových hotelů, do kterého mohly prostitutky docházet a nabízet své služby. Na základě tohoto zákona tak existovaly naprosto legálně uznávané veřejné domy. Prostituce nebyla dovolena pouze na ulicích, protože tam by pohoršovala veřejný pořádek. Tím, že se prostituce omezila na provoz ve veřejných domech se zároveň předcházelo zvýšené kriminalitě a zdravotním rizikům. Ze strany policejních a finančních inspektorátů byla vedena důsledná kontrola těchto veřejných domů. Prostituce však jako taková byla považována za nedovolenou živnost, a proto byla stíhána administrativními orgány.

Podle ustanovení § 512 písm. a) zákona č. 117/1852 ř.z., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích, se přestupku kuplířství dopustil ten, kdo u sebe poskytoval nevěstkám řádný pobyt k provozování jejich nedovolené činnosti. Podle tehdejší judikatury byla za nevěstku považována „osoba provozující smilstvo po živnostensku“. V literatuře tehdejší doby pak byla prostituce definována jako „provozování smilstva za úplatu“.

V rámci již československého práva pak byl přijat zákon č. 241/1922 Sb. o potírání pohlavních nemocí. Přijetí tohoto zákona, který je i v dnešní době stále platným a v podstatě jediným zákonem upravující prostituci, znamenalo přiklonění se k aboličnímu systému, podle kterého je každá reglementace nespravedlivá a postihuje pouze ženy. V tehdejší době šlo o zákon velmi moderní, který považoval prostituci za hlavní zdroj šíření pohlavních chorob, a prohlásil ji proto za činnost

nedovolenou a trestnou. Trestní ustanovení tohoto zákona byla zrušena v roce 1950. Stav je tedy takový, že prostituce sama o sobě, ač zakázána, trestná není.[13]

Vcelku zajímavý je pohled do tehdejší judikatury, tvořené převážně rozhodnutími Nejvyššího správního soudu, kdy však v judikátech jsou obsažena i rozhodnutí orgánů státní správy. Mezi nejzajímavější, a to i z hlediska definičního, patří rozhodnutí NSS čj. 355/35 Sb., týkající se vymezení prostituce ve vztahu k zákonu o dani z obratu. Tento v ustanovení § 3 definuje předmět podléhající zdanění, jako samostatnou činnost, jejímž předmětem je úplatný výkon, popřípadě dovolování ve smyslu §2 téhož zákona. Nejvyšší správní soud však dovodil, že provozování prostituce „záleží v ukájení pohlavního pudu; jest tedy mimo pochybnost, že činnost prostitutky nelze kvalifikovat ani jako pracovní výkon duševní, ani jako pracovní výkon fyzický ve smyslu § 3 citovaného zákona, totiž takový, který může být předmětem právního obchodu.“ Pro úplnost třeba dodat, že v daném případě se vítězem právní pře stala prostitutka, které byla předepsána daň z obratu.

Dalším zajímavým rozhodnutím, spíše co se geneze předcházející vlastnímu judikátu týká, je rozhodnutí NSS čj. 10419/1933 Sb. V daném případě se jedná o postup živnostenského úřadu proti hoteliérovi, který provozoval ve svém podniku tzv. „hodinový hotel“. Vzhledem k tomu, že mu byly v období 20. prosince 1929 – 2. července 1931 uděleny toliko tři výstrahy, aniž by bylo zahájeno řízení o odebrání hostinské koncese, lze konstatovat relativní laxnost orgánů státní správy ve věci potírání tohoto předmětu podnikání.

Zároveň Československo přistoupilo i k mezinárodním úmluvám o potírání obchodu se ženami a dětmi. Jedná se o dvě pařížské Úmluvy. První je z 18. května 1904, druhá pak ze 4. května 1910, o potlačení obchodu s děvčaty. Dále Československo přistoupilo k Ženevské úmluvě z 30. září 1921, o potírání obchodu s ženami a dětmi

[13] Mitlöhner, M. Erotika a paragrafy. Praha : GRADA Publishing, 1999

(vyhláškou č. 123/1924 Sb.), a také k Úmluvě o potírání obchodu zletilými ženami (vyhláškou č. 32/1936 Sb.). Tyto úmluvy zavazovaly strany k přijetí určitých opatření, jejichž smyslem byl dohled nad místy, kde byla prostituce provozována, za účelem kontroly, zda na určených místech nejsou ženy drženy proti své vůli.[14]

Během 2. světové války bylo vydáno protektorátní vládní nařízení č. 112 z 10. dubna 1943. Toto nařízení zmocňovalo ministra vnitra, na dobu mimořádných poměrů způsobených válkou, aby výnosem vydával nařízení a opatření nutná k potírání pohlavních nemocí, k postižení prostituce a k trvalému dozoru nad prostitucí. Na základě tohoto nařízení se při výkonu svých povinností mohl slovy nařízení „odchýlit od platného práva“. Toto vládní nařízení bylo okamžitě po skončení války zrušeno.

Po skončení 2. světové války došlo v dané problematice k významným změnám. Na základě přijetí trestního zákona č. 86/1950 Sb. a trestního zákona správního č. 88/1950 Sb. byla zrušena všechna ustanovení z oboru trestního práva soudního a trestního práva správního. Znamenalo to však i zrušení sankčních ustanovení zákona o potírání pohlavních nemocí z roku 1922 až na oddíl II., který zůstal nedotčen. Prostituce byla stíhána jako správní delikt podle trestního zákona správního č. 88/1950 Sb. a trestána pokutou a veřejným pokáráním. V závažnějších případech pak dokonce odnětím svobody na 14 dní. Novelou z roku 1957 pak dokonce bylo možné poslat prostituující se osobu do vězení až na 3 měsíce.

Přijetím přestupkového zákona č. 60/1961 Sb. byla přijata nová úprava, na základě které již nebylo možné ukládat trest odnětí svobody v rámci správního řízení. Trestní zákon č. 86/1950 Sb. prostituci nejdříve zcela opomíjel, teprve až na základě novely provedené zákonem č. 63/1956 Sb. byla zavedena skutková podstata trestného činu

[14] Srov. kapitolu Historie mezinárodní právní úpravy u obchodování s lidmi, str. 44 a násl.

příživnictví (ustanovení § 188a). Pohlavní styk za úplatu pak byl postižitelný podle ustanovení § 241, avšak toliko mezi osobami téhož pohlaví (homosexuální styk). Jinak byl postihován trestním zákonem pouze obchod se ženami (§ 243) a kuplířství (§ 243a).

Pojem prostituce se dokonce v 60. letech objevil ve skutkové podstatě trestného činu příživnictví (ustanovení § 203 zákona č. 140/1961 Sb.), ovšem již v roce 1962 byl tento pojem ze zákona odstraněn a byl nahrazen dosti širokou právní větou „dává se někým vydržovat“. V rámci tehdejší judikatury se mělo za to, že vyhýbání se poctivé práci je soustavné, jedná-li tak obviněný nepřetržitě po delší dobu (několik měsíců), nebo po kratší dobu za předpokladu, že tak navazuje na předchozí obdobný způsob života, pro který již byl jednou přistižen.

V roce 1969 byl přijat zákon č. 150/1969 Sb. o přečinech, který v ustanovení § 10 stanovil skutkovou podstatu příživnictví jako přečinu. Na základě tohoto ustanovení mohlo dojít k uložení trestu odnětí svobody až na jeden rok nebo k uložení peněžitého trestu do výše 5.000,- Kč té osobě, která si opatřovala prostředky k životu, byť i jen částečně, nekalým způsobem. Na rozdíl od trestného činu příživnictví tento přečin nevyžadoval, aby se pachatel zároveň vyhýbal poctivé práci. Krom tohoto formálního znaku spočíval rozdíl i v hodnocení nebezpečnosti činu pro společnost. Tato právní úprava byla v platnosti až do roku 1990, kdy byly zákonem č. 175/1990 Sb. přečiny zrušeny.

Rozpad komunistického režimu a nástup demokracie po roce 1989 přinesl řadu změn. Ze znění trestního zákona byly vypuštěny ustanovení trestající příživnictví. Přerod České republiky v demokratickou společnost s sebou přinesl i řadu negativních jevů. Právě rozkvět prostituce a organizovaného zločinu po demokratickém převratu je jedním z mnoha neplánovaných sociálně patologických jevů, které zatěžují naší společnost.

VI.2. Současná právní úprava prostituce

Dosud platnou právní úpravu představuje v České republice stále zákon č. 241/1922 Sb. o potírání pohlavních nemocí, ve znění zákona č. 158/1949 Sb. a zákona č. 88/1950 Sb. Na základě těchto novel však byla působnost tohoto zákona značně omezena. Konkrétně ze zákona vymizela sankční ustanovení, pročež je tento zákon do určité míry mrtvou literou. Jeho platné znění se omezuje pouze na zákaz zřizování a udržování nevěstinců a na povinnost státní správy zřizovat ústavy, v nichž se „řemeslným prostitutkám“ zajistí dočasný útulek a příležitost k nápravě. Navíc je v zákoně zakotvena povinnost vést dozor nad „zpustlou mládeží“, která vede pohlavně nemravný život.

Vedle tohoto zákona se prostituce týká také zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon umožňuje regulovat prostituci takovým způsobem, aby nenarušovala veřejný pořádek, neohrožovala výchovu dětí a mládeže a neurážela mravní cítění veřejnosti. Jedná se zejména o ustanovení § 10 písm. b) zákona o obcích, ve kterém je zakotvena pravomoc obce ukládat omezení obecně závaznou vyhláškou k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Zejména se takovou obecně závaznou vyhláškou může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejně přístupných místech v obci jsou takové činnosti zakázány.

Obdobně upravuje problematiku také zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona je možné, aby hlavní město Praha k zabezpečení místních záležitostí stanovilo obecně závaznou vyhláškou, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek nebo by mohly být v rozporu s dobrými mravy anebo z důvodu ochrany bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase k tomu určených, popřípadě

stanovit, že na určitých veřejně přístupných místech v hlavním městě Praze jsou takové činnosti zakázány.

Na území hlavního města Prahy je s účinností od 1. ledna 2008 upravena problematika prostituce obecně závaznou vyhláškou č. 20/2007 Sb. hl. m. Prahy na ochranu veřejného pořádku v souvislosti s nabízením a poskytováním sexuálních služeb na veřejných prostranstvích. Touto vyhláškou byla nahrazena vyhláška č. 2/1993 Sb. hl. m. Prahy na ochranu veřejného pořádku v souvislosti s nabízením sexuálních služeb.

Na základě této nové vyhlášky je s účinností od 1. ledna 2008 nabízení a poskytování sexuálních služeb vykonávané v jakékoli podobě na veřejných prostranstvích činností, která by mohla být v rozporu s dobrými mravy, a proto je na veřejných prostranstvích na celém území Prahy zakázáno.

Tato nová obecně závazná vyhláška byla ovlivněna změnou chápání možností obcí regulovat prostituční jevy. K této změně došlo na základě nálezů Ústavního soudu.[15] Podle těchto nálezů je nabízení a poskytování sexuálních služeb natolik závažným zásahem do veřejného pořádku a veřejné mravnosti, že nelze na obcích požadovat, aby strpěly na svých veřejných prostranstvích činnosti související s prostitucí, které ohrožují dobré mravy obecně a mravní výchovu dětí a mládeže zvláště, a proto není nutné vymezovat místní rozsah takového zásahu. Z toho tedy vyplývá, že lze stanovit zákaz nabízení a poskytování sexuálních služeb na veškerém veřejném prostranství obce.

Zde bych také rád zmínil ještě vyhlášku č. 11/2005 Sb. hl. m. Prahy, kterou se stanoví zákaz nabízení erotických vystoupení nebo erotických služeb. Tyto činnosti jsou na veřejně přístupných místech na území hl. m. Prahy zakázány, s výjimkou veřejně přístupné účelové

[15] Srov. Nález ÚS 69/2004 a Nález ÚS 10/2006

komunikace vedoucí severozápadním směrem z ulice Ďáblické k areálu skládky. Zde však nebylo možné uplatnit všestranný zákaz tak jako v případě nabízení a poskytování sexuálních služeb, a to ani po vydání nálezů Ústavního soudu, neboť tyto nálezy se stahovaly výlučně na nabízení a poskytování sexuálních služeb, a ne na činnosti další.

Vykonávání prostituce v rozporu s obecně závaznou vyhláškou lze postihovat jako přestupek, a to podle ustanovení § 46 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto ustanovení je možné za přestupek proti pořádku ve věcech územní samosprávy považovat porušení povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách obcí a krajů, které jsou vydávány v rámci jejich samostatné působnosti. Za určitých okolností pak lze vykonávání prostituce na veřejném prostranství subsumovat pod skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví podle ustanovení § 202 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Do výčtu těchto právních předpisů, které upravují nebo se nějakým způsobem zabývají prostitucí je nutné ještě zařadit „Úmluvu o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob“. Tato úmluva vstoupila v platnost 25. července 1951. Československá republika k ní pak přistoupila 14. března roku 1958. Nejedná se o smlouvu o lidských právech ve smyslu čl. 10 Ústavy České republiky. Jde o smlouvu trestněprávního charakteru, jejímž obsahem je závazek států trestat jednání, které jsou Úmluvou zakázány.

Úmluva předpokládá potlačení prostituce, a to z toho důvodu, že považuje prostituci za neslučitelnou s lidskou důstojností. Z této myšlenky Úmluva vychází a proto prohlašuje specifikované činy za trestné a zavazuje státy, aby je trestaly. Pokud by stát na toto důsledné trestání rezignoval a vyjmenované činy za protiprávní neprohlásil, znamenalo by to z mezinárodně právního hlediska protiprávní chování státu ve vztahu k Úmluvě o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob. Je však otázkou, zda tato Úmluva je

v dnešní době stále aktuální. Osobně se domnívám, že tomu tak není, a to z důvodu neustálého vývoje společnosti, který ve svém důsledku způsobil jistou zastaralost Úmluvy.

Ze shora uvedeného je patrné, že prostituce jako taková není objektem rozsáhlejší právní regulace. Svým způsobem jsou právně regulovány pouze některé zásadní problémy, které s prostitucí souvisejí. To potvrzuje i dokument nazvaný „*Rozbor problémů souvisejících s prostitucí a vymezení podmínek jejich systémového řešení*“, který byl schválen vládou České republiky dne 14. dubna 1999 (usnesení vlády č.331). Tento rozbor popisuje vývoj prostitučních jevů v období 1990 – 1999. Z tohoto materiálu je pak zřejmé, že je nutné zásadním způsobem změnit postoj právní úpravy nejen k prostituci jako takové ale i k podnikání v oblasti sexuálních služeb. Resultátem tohoto dokumentu pak byly dva návrhy. Jednak upravit provozování prostituce a podnikání v sexuálních službách speciálním zákonem a posléze paragrafované znění zákona doplnit o soubor opatření sociálního, zdravotního, preventivního a organizačního charakteru, které by napomohlo uvést zákon do běžného života.

Cílem těchto návrhů bylo zejména omezení případů narušování veřejného pořádku, zabránění šíření sexuálně přenosných onemocnění, snížení prostituujících se osob na veřejných místech, čímž by se docílilo i zvýšení ochrany mládeže jakožto jednoho z dalších cílů. Návrhy předpokládaly založení postavení osoby provozující prostituci jako osoby samostatně výdělečně činné, který vyvíjí svou činnost mimo úpravu podle živnostenského zákona, a to v zařízení, které je určené k provozování prostituce, čímž by došlo jednak k vytvoření prostoru pro postih osob, které by prostituci provozovaly v rozporu s navrhovanou právní úpravou. Za druhé by pak došlo k možnosti zavést přehlednou dokumentaci o osobách provozující prostituci. Na základě takovéto úpravy by byly osoby provozující prostituci zrovnoprávněny na trhu práce, byla by umožněna kontrola plnění jejich zákonných povinností

(zejména daňové, sociální a zdravotní), zároveň by však byly povinny registrovat se a v pravidelných intervalech absolvovat lékařské prohlídky.

V průběhu meziresortního připomínkového řízení vyšlo najevo, že návrh věcného záměru zákona o prostituci může narušit plnění závazků České republiky vyplývajících z ratifikace shora uvedené „Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob“ z roku 1951. Nehledě na tuto skutečnost byl návrh věcného záměru zákona o prostituci s připomínkami projednán ve všech komisích Legislativní rady vlády. Při závěrečném projednávání však nebyl expertem na mezinárodní právo doporučen k předložení vládě České republiky.

V době přípravy věcného záměru zákona vyplynulo, že aktuální právní úprava neumožňuje efektivní postih prostituce. Za příčinu tohoto stavu byla označena právě absence právního předpisu, který by prostituci jakýmkoli způsobem vymezoval. Zpracování a přijetí takového zákona však musí být podmíněno odstoupením České republiky od Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob. Zpracovatelé tehdejšího věcného záměru konstatovali, že předmětná Úmluva je již přežitá a oblasti, které upravuje, jsou již ošetřeny aktuálnějšími a modernějšími mezinárodními dokumenty.

Návrh usnesení k předloženému materiálu posléze reagoval na zjištěné problémy. Ty bylo možné rozdělit do dvou oblastí. První oblast představovaly kroky vedoucí k vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob. Druhou oblast pak představovalo řešení dílčích problémů, které s prostitucí souvisejí. Jednalo se např. o vyšetřování trestné činnosti související s prostitucí, zkvalitnění metodické činnosti v oblasti prostituce, zvýšení ochrany mládeže před prostitucí, integrace vzdělávacích témat v uvedené oblasti do školní výuky či podpora nevládních organizací působících mezi prostituujícími se osobami.

Návrh usnesení byl formulován ve dvou variantách. V první variantě (1) bylo navrženo odstoupení od Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a následné zpracování speciálního zákona o prostituci. Ve druhé variantě (2) bylo nabídnuto kompromisní řešení, které vyplývalo ze snahy vyhovět ustanovením Úmluvy. Tato varianta však nepředstavovala významný posun v řešení situace v oblasti prostituce. Tento pokus však nakonec dopadl neúspěšně a zákon nenašel dostatečnou politickou podporu.

Řešení problému prostituce se pak opět dostalo do popředí až v dubnu 2004, kdy vládou České republiky došlo ke schválení věcného záměru zákona o regulaci prostituce a rozhodnutí o tom, že Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, kterou je Česká republika stále vázána by měla být jako zastaralá a dnes již nahrazená novými mezinárodně právními dokumenty vypovězena. Ministru vnitra pak bylo posléze uloženo, aby vládě České republiky předložil návrh paragrafovaného znění zákona do konce dubna 2005.

V rámci přípravy zákona o regulaci prostituce tak byl v září 2004 předložen vládě návrh na vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob. Tento návrh byl již projednáván v Senátu, kdy Senát jeho projednávání odročil s tím, že o výpovědi bude rozhodovat až společně s projednáváním zákona. Poslanecká sněmovna poté návrh na vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob dne 29. března 2005 zamítla v 1. čtení (sněmovní tisk 798). Přestože předmětem rozhodování bylo vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, ve své podstatě se dá říci, že již probíhala diskuse o návrhu připravovaného zákona. V Poslanecké sněmovně se projevily rozdílné názory na otázku, zda vůbec prostituční činnost regulovat a zda je vůbec morální, aby stát pobíral z prostituce příjmy. Řada poslanců zastávala názor, že regulace

je nadbytečná, a že problém má být řešen jiným způsobem než přijetím zákona o regulaci prostituce.

Ministr vnitra posléze předložil paragrafované znění zákona vládě počátkem května 2005. Součástí tohoto materiálu byl také opětovný návrh na vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob. Tento návrh byl schválen Legislativní radou vlády na svém jednání (23. června 2005), s tím, že existence Úmluvy sice nebrání samotnému přijetí zákona, ale účinnost zákona o regulaci prostituce je vázána na její vypovězení.

Návrh na vydání zákona, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s její výpovědí Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a její závěrečný protokol ze dne 21. března 1950 byl Poslanecké sněmovně předložen jako sněmovní tisk 1081 dne 29. července 2005. Poslanecká sněmovna však tento návrh usnesením č. 1939 ze dne 20. října 2005 v prvním čtení zamítla. Vlastní návrh zákona o regulaci prostituce byl Poslanecké sněmovně předložen jako sněmovní tisk 1073 také dne 29. července 2005. Vzhledem ke skutečnosti, že návrh na vypovězení Úmluvy byl zamítnut, byl návrh zákona o regulaci prostituce vzat při prvním čtení dne 6. března 2006 zpět.

VI.3.Budoucí nástin právní úpravy

Rada hlavního města Prahy se v roce 2005 zabývala podrobně problematikou prostituce v rámci přípravy vládního návrhu zákona o regulaci prostituce s tím, že k tomuto návrhu přijala usnesení č. 1254 ze dne 30. srpna 2005, kde také doporučila jeho přijetí. V rámci svého programového prohlášení pro volební období 2006 – 2010 se Rada hlavního města Praha zavázala předložit nový návrh zákona o regulaci prostituce. Tento návrh byl připraven na základě původního návrhu zákona o regulaci prostituce s tím, že zde bylo provedena cca 28

změn, z nichž řada z nich byla zásadního charakteru. Rád bych zde nastínil hlavní body připravovaného zákona.

Navrhované vymezení prostituce postihuje podle návrhu zákona všechny formy poskytování sexuálních služeb, a to v souladu s dosavadní judikaturou. Za prostituci se tak podle návrhu zákona považuje soulož, další formy uspokojování pohlavního pudu, ale i onanie, vzájemná onanie, sadomasochistické praktiky za použití předmětů a nástrojů a také tzv. „erotické masáže.“ Z definice však vyplývá, že za prostituci návrh zákona nepovažuje striptýz, ani tzv. „sex po telefonu“. Je to z toho důvodu, že účelem zákona by bylo regulovat jen takovou činnost, která je spojena se zdravotními riziky.

Vykonávání prostituce by v případě schválení navrhovaného znění zákona nebylo živností podle zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. Jednalo by se však o podnikání na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 písm. c) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Je nutné taktéž konstatovat, že by se na vykonávání prostituce vztahovaly obecně předpisy upravující podnikání, a to za předpokladu, že by zákon o prostituci nestanovil něco jiného. V důsledku toho by tak osoby vykonávající prostituci byly povinny platit daň z příjmu fyzických osob, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, a také vést odpovídajícím způsobem své účetnictví.

Prostituci by podle připravovaného zákona mohla vykonávat pouze fyzická osoba splňující zákonem vymezené podmínky, a to včetně trestní bezúhonnosti, která je v tomto případě konstruována jako tzv. „trestní zachovalost.“ Je to z toho důvodu, že řada osob vykonávající prostituci již byla jednou či vícekrát trestně stíhána, tzn., že by nebyly schopny splnit podmínky trestní bezúhonnosti. Na druhou stranu však nelze provozování prostituce povolit těm osobám, které se dopustily

násilné trestné činnosti. Proto je zde aplikován tento model, kdy jsou od sebe odděleny různé trestné činy podle míry jejich závažnosti. Návrh záměrně z podnikání vylučuje právnické osoby, jelikož by se jednalo o zcela nadbytečné zakotvení kořistění z prostituce, které je stále považováno v současnosti za trestný čin, do systému společnosti.

Dále jsou z vykonávání prostituce na našem území vyloučeni cizinci, avšak kromě občanů států EU a států, na základě jejichž asociační dohody vyplývá právo na svobodu usazování.

Zákon výslovně stanoví, že prostituci nelze vykonávat v pracovněprávním či v jiném obdobném vztahu.

Návrh také vymezuje, co se pro účely navrhovaného zákona považuje za nabízení prostituce. Zákon by se vztahoval jednak na tzv. pouliční prostituci, kde je primárním důvodem ochrana veřejného pořádku, a za druhé na prostituci nabízenou v zařízeních. Zde je primárním důvodem snaha o kontrolní činnost. Výkon prostituce by byl možný pouze na určených místech, a to zejména z důvodu ochrany veřejného pořádku, ale také z důvodu zajištění určitých hygienických standardů.

Každá fyzická osoba, která požádá o udělení oprávnění k provozování prostituce, obdrží za předpokladu splnění všech zákonem stanovených podmínek, průkaz, který bude mít statut veřejné listiny opravňující jeho držitele k nabízení nebo vykonávaní prostituce. Podle zákona má při splnění stanovených podmínek na udělení oprávnění právní nárok. Pravomoc k vydání tohoto oprávnění by příslušela obecním úřadům. Držitel oprávnění by pak mohl nabízet a vykonávat prostituci na území obce, která oprávnění udělila a v místech, kde obec nabízení a vykonávání prostituce povolila.

Co se týče samotného průkazu, je třeba zdůraznit, že v něm nebude uvedeno jméno a příjmení držitele. A to primárně z důvodu

ochrany před možným zneužitím ze strany zákazníka. K tomu, aby bylo možné ověřit, zda osoba vykonávající prostituci je k tomu oprávněna a zda trvá její zdravotní způsobilost, by měla postačit barevná fotografie držitele a číslo, pod kterým je veden v evidenci obecního úřadu. Zřejmým problémem anonymity průkazu se pak nejspíš stane ustanovení § 7 odst. 5 písm. b), kde je uvedeno, že úřad odejme oprávnění, jestliže dojde u držitele průkazu k podstatné změně podoby. Lze oprávněně pochybovat o možnosti, že by žena, navíc živící se z valné části svou vizáží, by v průběhu platnosti průkazu nezměnila kupříkladu barvu, nebo styl účesu. Naopak zde vzniká možnost přenositelnosti průkazu mezi typově podobnými prostitutkami.

Osvědčení o zdravotní způsobilosti patrně ve všech případech nemůže zaručit, že osoba provozující prostituci není nakažena žádnou přenosnou ani jinou infekční nemocí, může však výskyt nemoci ve velké míře eliminovat. Potvrzení o zdravotní způsobilosti by ve formě otisku razítka a podpisu podával příslušný vyšetřující lékař. Toto oprávnění by mělo platnost po dobu jednoho měsíce, z čehož vyplývá, že držitel průkazu bude muset navštěvovat lékaře v pravidelných měsíčních intervalech. Posuzující lékař má podle zákona informační povinnost vůči obecnímu úřadu o tom, že držitel oprávnění ztratil zdravotní způsobilost k provozu prostituce, což představuje určitou záruku pro případ, že by držitel oprávnění dobrovolně nepožádal obecní úřad o odnětí oprávnění.

Rád bych zde také zmínil sankční mechanismus, který je v návrhu zákona vyřešen poměrně přísným způsobem. Podle návrhu zákona bude ten, kdo nabízí nebo vykonává prostituci bez platného oprávnění pokutován, a to až do výše 50.000,- Kč. Pokud by se osoba, která za tento přestupek byla již potrestána, dopustila uvedeného jednání opětovně, bylo by možné ji stíhat za trestný čin nedovoleného vykonávání prostituce, což ve své podstatě znamenalo zavedení trestnosti recidivy přestupku.

Hlavním cílem, jež si návrh zákona klade, je výrazné omezení zdravotních rizik spojených s prostitucí. Zákon předpokládá účinnou spolupráci zdravotnických zařízení a lékařů s ohledem na skutečnost, že mají určitou odpovědnost za to, že prostituci nebude vykonávat osoba k tomu nezpůsobilá. Dalším cílem, o nějž zákon usiluje, je přenést část odpovědnosti také na stranu osob, které využívají služeb osob provozujících prostituci, kdy by tyto osoby, tedy zákazníci, měli využívat pouze služeb těch osob, jež prostituci vykonávají dobrovolně, a jejichž osvědčení splňuje veškeré požadavky stanovené zákonem.

Ač je idea zákona do jisté míry chvályhodná, jeho dopad by byl zřejmě jen částečný, spočívající v ochraně jednotlivce – zodpovědného zákazníka. Předpokládat, že 2 – 6 tisíc pražských prostitutek by se vydalo na úřad obstarat si licenci je pošetilé. Šedá zóna by dojista zůstala zachována, a navíc by zákon nijak nepostihl prostitutky pocházející ze zemí s nízkou zdravotní péči, popřípadě vysokou mírou infikace sexuálně přenosnými chorobami, které ze zdravotního hlediska představují největší ohrožení.

VII. Trestní aspekty prostituce

Provozování prostituce v České republice není trestným činem. Trestné jsou ale doprovodné jevy, které prostituci provázejí. Mezi trestné činy, které s prostitucí přímo souvisejí je třeba řadit trestný čin kuplířství (§ 204 trestního zákona), trestný čin obchodování s lidmi (§ 232a trestního zákona) a trestný čin zavlečení do ciziny (§ 233 trestního zákona).

Další trestné činy, které se vyskytují velmi často v souvislosti s prostitucí jsou zejména trestný čin omezování osobní svobody (§ 231 trestního zákona), trestný čin zbavení osobní svobody (§ 232 trestního zákona), trestný čin ohrožování mravnosti (§ 205 trestního zákona), trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže (§ 217 trestního zákona), trestný čin ohrožování pohlavní nemocí (§ 226 trestního zákona), trestný čin znásilnění (§ 241 trestního zákona), trestný čin pohlavního zneužívání (§ 242 trestního zákona), trestný čin loupeže (§ 234 trestního zákona), trestný čin vydírání (§ 235 trestního zákona), případně ještě přichází v úvahu trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí (§ 171 trestního zákona) a padělání a pozměňování veřejné listiny (§ 176 trestního zákona). Kromě toho je nutné zdůraznit, že prostituce patří k základním odvětvím organizovaného zločinu. Potencionální oběti těchto trestných činů mohou být jak na straně prostituujících se osob, tak na straně osob, kterým jsou sexuální služby nabízeny.

Obecně lze říci, že počet trestných činů souvisejících s prostitucí, jež jsou nakonec odhaleny a vyřešeny, je vcelku malý. Přitom lze mít za to, že s ohledem na rozsah prostitučních jevů zůstává řada trestných činů skrytá v nenahlášené kriminalitě anebo se takovéto trestné činy nepodaří prokázat. S tím je spojena řada problémů, k nimž dochází při objasňování trestného činu, na základě kterých je znesnadněno vyšetřování a prokazování trestného činu. Mezi tyto problémy lze řadit velmi propracovaný systém konspirací ze strany organizátorů prostituce

na jedné straně a malou odhodlaností poškozených svědčit na druhé straně. Poškození se často a nutno říci také oprávněně obávají sankcí zločineckých organizací, a v případě, kdy je poškozeným zákazník, také poklesu svého morálního kreditu vůči svému okolí.

Tyto problémy se v praxi odrážejí v průběhu vyšetřování, kdy dochází k prodlužování přípravného řízení, což má vliv i na konečný efekt vyšetřování. Svědci často mění své původní výpovědi či se vyhýbají své povinnosti svědčit. To lze podle mého názoru přičíst i tomu, že podle trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb.) nelze zcela kvalitně ochránit bezpečí svědka v trestním řízení. Je to způsobeno zejména absencí efektivních programů na ochranu svědků. Určitou ochranu svědků poskytuje § 55 odst. 2 trestního řádu, podle kterého je možné utajit totožnost i podobu svědka, pokud okolnosti nasvědčují tomu, že svědkovi či osobě jemu blízké hrozí v souvislosti s podáním svědectví újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí. Zlepšení situace by mělo nastat s účinností nového trestního řádu (k 1.1. 2010), který mj. zavádí i institut korunního svědka, což by mohlo vést k odhalení zejména organizovaného zločinu.

VII.1. Trestný čin kuplířství

Trestný čin kuplířství je upraven v ustanovení § 204 trestního zákona a postihuje dva druhy jednání. Za prvé je to takové jednání pachatele, který jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce. Takové jednání lze podle mého názoru subsumovat pod termín návodce ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) trestního zákona. Za druhé je to takové jednání pachatele, kterým se pachatel dopouští kořistění z prostituce provozované jiným. Takovýto typ jednání má charakter podílnictví.

U prvního typu jednání nejčastěji dochází k tomu, že pachatel využije svého vlivu a navede prostituující se osobu, která je v takovémto případě obětí, k provozování prostituce. Není výjimkou, že je oběť

k provozování prostituce přinucena osobou blízkou, a to včetně rodičů. Využití vlivu na oběti v mnoha případech přerůstá ve zneužívání závislosti oběti na pachateli, případně může dojít i k použití fyzického násilí. V takových případech se jedná o kvalifikovanou okolnost zvyšující nebezpečnost činu pro společnost, a tedy k použití vyšší trestní sazby. Základní trestní sazba pro trestný čin kuplířství je v § 204 odst. 1 trestního zákona stanovena na trest odnětí svobody až na 3 léta. V případě kvalifikovaných okolností je stanoven trest na jeden rok až pět let, je-li čin spáchán za použití násilí, pohrůžky násilí nebo použití jiné vážné újmy anebo pokud dojde ke zneužití tísně anebo závislosti na jiné osobě. K dalšímu zvýšení trestní sazby může dojít tehdy, pokud pachatel získává pácháním trestného činu značný prospěch nebo takový čin páchá jako člen organizované skupiny anebo zneužívá oběť, která je mladší osmnácti let potažmo mladší patnácti let.

Trestný čin kuplířství je speciálním ustanovením ve vztahu k jiným skutkovým podstatám, které předpokládají zneužití závislosti na jiném nebo nucení násilím k tomu, aby oběť něco konala. Mám na mysli zejména trestný čin útisku v případě zneužití závislosti (§ 237 trestního zákona) a trestný čin vydírání v případě nucení násilím (§ 235 trestního zákona).

Ve své podstatě má ujednání o provozování prostituce charakter smlouvy, k jejímuž uzavření může dojít i ústně anebo dokonce i konkludentně.[16] Samotná smlouva je založena na projevu vůle obou stran a předpokládá výdělečnost pro obě smluvní strany. Výhodnost pro prostituující se osobu z takové smlouvy je těžké hodnotit, neboť, ač je na jednu stranu pro ní smluvní vztah nevýhodný v tom smyslu, že musí odevzdávat určité procento zisku pachateli trestného činu kuplířství, získá na druhou stranu určitou peněžní hotovost, což se pro takovou

[16] Knappová M., Švestka J. a kol., Občanské právo hmotné, Svazek I , Praha, 3. vydání ASPI Publishing, s.r.o. 2002, s. 118 : „*Právní úkon konkludentní…je to takový projev, který nemá znaky výslovného projevu, ale vyjadřuje vůli jednajícího takovým způsobem, že se zřetelem ke všem okolnostem případu nezanechává pochybnosti o tom, že jde o projev vůle jednajícího, a jaký je obsah jeho vůle(§ 35 odst.1)*“

prostituující se osobu může v danou chvíli jevit jako výhodné. Další, byť opět nejistou výhodou, je ochrana ze strany „pasáka“ před dotěrnými nebo agresivními klienty.

Z dikce zákonného ustanovení dovozuji, že skutková podstata trestného činu kuplířství může být naplněna dvěma různými způsoby. Lze dokonce říci, že ustanovení § 204 v sobě obsahuje dvě zcela samostatné a spolu jen velice vzdáleně související skutkové podstaty. V případě prvé, uvedené v prvé větě se jedná o jednání mající někoho k něčemu přimět a čin je dokonán souhlasem donucovaného či přesvědčovaného subjektu. V případě druhé se jedná o čin trvající, k jehož spáchání může dojít až poté, co subjekt – prostitutka - obdrží za sexuální služby peníze či jinou výhodu.

Z mého pohledu je spojení těchto dvou skutkových podstat, kdy jejich jediným společným prvkem je totožnost subjektu, tedy budoucí nebo současné prostitutky/prostituta násilná. Nejen, že pachatel trestného činu je obvykle v případech těchto skutkových podstat rozdílný (kuplířka vs. pasák), ale i chráněný společenský zájem je jiný. Nakonec i samotné označení trestného činu je zavádějící, protože již z historických románů zcela jasně vyplývá rozdíl mezi oběma skutkovými podstatami.

Do určité míry lze konstatovat, že v ustanovení § 204, přestože je tzv. původním paragrafem trestního zákona, je i s ohledem na systematičnost celé normy právním zmetkem. Subsumpci dvou skutkových podstat pod jeden trestný čin, jakož i jistou lehkomyslnost v jeho označení lze patrně svést na skutečnost, že v okamžiku, kdy byl psán trestní zákon, jednalo se o trestný čin, jehož četnost byla zcela marginální a jehož páchání nepředstavovalo pro socialistickou společnost žádného nebezpečí.

V praxi dochází k páchání trestného činu kuplířství tak, že pachatel si své oběti vytipuje, následně se je pokusí kontaktovat a přemluvit je k provozování prostituce. Nejčastěji jsou tipovány takové

dívky, které jsou např. na útěku z domova či z nějakého jiného důvodu se ocitly na ulici. U těchto osob se velmi výrazně snižuje riziko toho, že by skutečnost oznámily příslušným úřadům. Při samotném přemlouvání a přesvědčování či slovy zákona při „svedení“ k provozování prostituce se pachatel snaží vzbudit zájem potencionální oběti (např. vidinou snadného zisku) a v konečné fázi je navést k tomu, aby se odhodlaly k poskytování sexuálních služeb. Často se nemusí jednat ani o samotné kuplíře, ale např. může být oběť přemluvena svou kamarádkou či známou, která už pracuje pro svého kuplíře.

Trestný čin kuplířství je poté dokonán okamžikem, kdy sváděná, zjednávaná či přiměvší osoba prostituci vykonává. Pokud by k tomuto nedošlo, jednalo by se o pokus trestného činu kuplířství ve smyslu ustanovení § 8 odst. trestního zákona.

V této souvislosti se jeví zajímavou otázka, kterým okamžikem je naplněna skutková podstata činu „vykonává prostituci“. S ohledem na shora uvedené definice prostituce, by se za dokonaní trestného činu kuplířství měl považovat až okamžik, kdy žena vykoná se zákazníkem soulož, či s ním provozuje jinou formou sexuální kontakt. Domnívám se, ač tento svůj názor nemám opřen o judikaturu, neboť jak komentáře, tak soudní rozhodnutí přesný okamžik naplnění trestného činu kuplířství, neřeší, že posunutí dokonání trestného činu kuplířství až k poskytnutí sexuální služby ženou je přespříliš intenzívní. Ač shora uvedeno, že prostituce není službou ve smyslu živnosti, do určité míry jí lze k podnikání přirovnat. Samozřejmě bez složky týkající se legislativního rámce.

Na rozdíl od kupříkladu manželství, které je naplněno až jeho skutečnou konzumací, stává se subjekt podnikatelem již okamžikem, kdy po splnění zákonného rámce projeví vůli podnikat. Tedy nikoliv uskutečněním prvního obchodu, poskytnutí služby. Z tohoto výkladu pak dovozuji skutečnost, že zásadní pro posouzení naplnění trestného činu kuplířství je volní složka ovládané osoby – ženy nucené k prostituci. Tedy

čin je naplněn okamžikem, kdy se žena rozhodne se prostituci věnovat. Nicméně z hlediska dokazování je neméně důležitý průkaz této její vůle, kterým patrně bude nějaká forma nabídnutí svých „služeb“ vůči třetím osobám – zákazníkům.

Druhou skutkovou podpodstatou trestného činu kuplířství je kořistění z prostituce provozované jinou osobou. Ve své podstatě se jedná o parazitování na oběti, neboť kořistění znamená získání jakéhokoliv majetkového prospěchu na osobě, která prostituci provozuje. Zde je třeba upozornit, že se nejedná vždy pouze o inkasování určitého podílu od zákazníka, ale skutková podstata trestného činu kuplířství je naplněna i tehdy, pokud dojde např. ke sjednání ubytování prostituující se osoby, či sjednání prostor, kde dojde k poskytnutí prostituce anebo v zabezpečení dopravy zákazníků, vždy za předpokladu získání určitého majetkového prospěchu. Z toho tedy vyplývá, že okruh pachatelů trestného činu kuplířství může být velmi široký, a to od osob blízkých až po třetí osoby jako jsou majitelé domů, recepční, taxikáři či najatí bodyguardi.

Zejména na tuto druhou skutkovou podstatu trestného činu kuplířství naráží návrhy zákonů o regulaci prostituce, neboť reglementační přístup, z něhož nové návrhy vycházejí, je v rozporu s touto skutkovou podstatou, neboť předpokládá legálnost vykonávání prostituce jako podnikatelské činnosti. V případě přijetí takového zákona o regulaci prostituce by pak podle mého názoru muselo dojít k novelizaci trestního zákona a k vypuštění skutkové podstaty kořistění z prostituce provozované jiným.

Kořistění předpokládá určitou opakovanou činnost. V případě, že se kuplíř domáhá na prostituující se osobě prospěchu, a to násilím nebo pohrůžkou násilí, jednalo by se o kvalifikovanou okolnost, která by podmiňovala použití vyšší trestní sazby.

Při standardním způsobu kuplířství má pasák následující úkoly. Vyjednává o ceně za poskytnutí sexuálních služeb a zároveň ve většině případů peníze inkasuje . Pokud je inkasuje až prostituující se osoba, musí mu je následně odevzdat a pasák následně majetkový zisk rozdělí. V naprosté většině případů si pasák ponechá částku, která je vyšší než 50% z inkasované částky. Dalším úkolem pasáka je kontrolovat prostituující se osoby, zejména zda dostatečně pracují, ale zároveň je jeho úkolem „své“ dívky chránit.

VII.2. Trestný čin obchodování s lidmi

Obchodování s lidmi je trestný čin, který je spojen s porušováním lidských práv a lidské důstojnosti. Mezi základní znaky skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi je třeba zahrnout zneužívání a podvádění bezbranných osob, používání násilí, pohrůžek a nátlaku. Ve valné většině případů se jedná o obchodování se ženami, a to především za účelem nucené prostituce. V řadě případů jsou navíc oběti, vedle toho že jsou nuceny k poskytování sexuálních služeb, nuceny také k jiné pracovní činnosti, aniž by však za takovou práci dostávaly zaplaceno.

VII.2.1. Historie mezinárodní právní úpravy trestného činu obchodování s lidmi

Ochrana žen na počátku 20. století byla celosvětově naprosto nedostačující. Přitom obchod se ženami byl na vzestupu, zejména díky zdokonalení dopravních prostředků, ale také díky nezájmu jednotlivých států o jeho postih. Obchod se ženami se tak z lokálního obchodu stal v té době obchodem s celosvětovým měřítkem. V důsledku tohoto mezinárodního rozmachu se proto začal prosazovat názor, že jedině spoluprací a jednotnou cílevědomou politikou všech států lze účinně čelit obchodování se ženami. Výsledkem bylo několik mezinárodních

konferencí, na kterých byla přijata řada mezinárodních úmluv, jejichž cílem byl boj proti obchodování s lidmi, a to především se ženami a dětmi.

První z takovýchto úmluv byla „Mezinárodní úmluva o potlačení obchodu s děvčaty“, která byla přijata 18. května 1904. Tato úmluva upravovala pouze policejní zabezpečovací opatření proti obchodu s lidmi. Každá ze smluvních stran se zavázala k tomu, že zřídí centrální úřad, který bude sbírat zprávy o „verbování žen a dívek k smilstvu v cizině“. Hlavním cílem pátrání bylo zejména nádraží a naloďovací přístavy. Dalším pokynem Úmluvy bylo povolení k výslechu žen či děvčat, které provozovaly prostituci mimo svou zemi. Účelem těchto výslechů bylo zjistit důvody, proč svou zemi opustily. Pokud žena v rámci výslechu požádala o převoz zpět do své vlasti, bylo jí to na základě této Úmluvy příslušnými úřady dovoleno a zajištěno. Náklady na takový převoz by v případě, že by žena neměla vlastní prostředky, hradila společně země, ve které se nachází a země, ze které pochází.

Druhou Úmluvou, která se zabývala trestným činem obchodování s lidmi, byla „Mezinárodní Úmluva o potlačení obchodu s děvčaty“ ze dne 4. května 1910. Tato Úmluva byla vyhlášena v rakouském říšském zákoníku pod č. 26/1913 říš. zák. Pod stejným číslem byla též publikována shora uvedená Mezinárodní úmluva o potlačení obchodu s děvčaty z roku 1904. Samotná Československá republika posléze přistoupila k oběma Úmluvám v roce 1922.[17]

Ačkoliv ustanovení této Úmluvy jsou pouze rámcová, jedná se na rozdíl od prvé Úmluvy již o skutečnou mezinárodní úmluvu svého druhu. Její základní účel je patrný již ze samotného názvu Úmluvy resp. z úvodu, kde se praví, že účelem úmluvy je „aby byl co možná účinně potlačen obchod známý pod jménem obchod s děvčaty.“ „Potrestán má býti každý, kdo najal nebo odvezl nezletilou ženu nebo dívku, třebas i s jejím souhlasem, k ukojení chtíčů jiného a rovněž, kdo zletilou ženu lstí

nebo násilím, vyhrožováním nebo jiným donucovacím prostředkem najal nebo odvezl.“ V obou případech hrozí postih i tehdy, když kterékoliv jednání, které naplňuje skutkovou podstatu trestného činu, bylo spácháno v různých zemích. Účelem takového ujednání bylo zjednodušení stíhání mezinárodního obchodu se ženami, jelikož mohla nastat situace, že jednotlivé části, které společně tvoří skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi, mohly být spáchány v různých zemích.

V této Mezinárodní úmluvě o potlačení obchodu s děvčaty je tak třeba rozlišovat ochranu, která je poskytována ženám nezletilým od ochrany, která je poskytována ženám zletilým. Zásada trestnosti obchodu se ženami chrání ve všech případech pouze ženy nezletilé, přitom nezáleží na okolnostech, zda se daly k provozování prostituce najmout dobrovolně, či se tak stalo proti jejich vůli. Ženám zletilým se naproti tomu ochraně dostává pouze za určitých okolností. Ochrana bude poskytnuta pouze tehdy, je-li zletilá žena udržována v nevědomosti o svém pravém určení za pomoci lsti či podvodu anebo o takovém určení sice ví, ale je jí hrozbou, násilím, či jiným donucovacím prostředkem znemožněno uniknout.

Další v pořadí, jež se zabývá bojem proti obchodu s lidmi, byla „Mezinárodní Úmluva o potírání obchodu s ženami a dětmi“ ze dne 30. září 1921. V roce 1918 byla utvořena Společnost národů, které byla svěřena ochrana mezinárodních úmluv. Dozor nad stíháním obchodu se ženami pak byl svěřen Radě společnosti národů, která si k tomuto cíli zřídila zvláštní komisi. Zkušenosti z praktického života ukázaly celou řadu nedostatků předchozích úmluv. Na popud této zvláštní komise došlo v roce 1921 ke svolání konference do Ženevy. Této mezinárodní konference se zúčastnilo celkem 34 států. Kromě zástupců jednotlivých zemí byli přítomni i zástupci různých soukromých korporací. Doporučení této konference byla vyjádřena v Mezinárodní úmluvě o potírání obchodu

[17] stalo se tak vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 160/1922 Sb.

se ženami a dětmi. K této Úmluvě posléze přistoupila i Československá republika.[18]

Na základě této Úmluvy mělo dojít ke zvýšení ochrany poskytnuté již Mezinárodní Úmluvou o potlačení obchodu s děvčaty z roku 1910. Proto strany, které k této Úmluvě nepřistoupily, zavázaly se k ní přistoupit v co možná nejkratším termínu. Všechny smluvní strany jsou navíc povinny učinit vhodná opatření k tomu, aby byly vypátrány osoby zabývající se obchodem se ženami. Novinkou oproti předchozím úmluvám byla skutečnost, že objektem trestného činu obchodování s lidmi může být nejen žena, ale i dítě obojího pohlaví. Dalším významným ustanovením Mezinárodní Úmluvy o potírání obchodu s ženami a dětmi se stalo ustanovení, podle kterého se za trestný čin začal považovat i pouhý pokus či přípravné jednání, které směřovalo ke spáchání trestného činu obchodování s lidmi.

Další Úmluvou týkající se obchodování s lidmi byla „Mezinárodní Úmluva o potírání obchodu zletilými ženami“ z 11. října 1933. Účastníci konference vyslovili přání zdokonalit předchozí úmluvy z let 1904, 1910 a 1921.[19] Podle čl. 1 této Úmluvy ten „kdo, aby ukojil chlípnost druhého, najme, zavleče nebo dodá zletilou ženu nebo dívku, třeba s jejím souhlasem, za nemravným účelem v jiném státě, bude trestán i v takovém případě, kdy jednotlivé činnosti, které tvoří skutkovou podstatu trestného činu, byly spáchány v různých státech“. Trestným pak byl i pouhý pokus takovéhoto činu. Čl. 2 posléze uvádí, že „smluvní strany, jejichž zákonodárství nestačilo by již nyní, aby byly potlačovány trestné činy uvedené v čl. 1, se zavazují, že učiní opatření, kterých je třeba, aby tyto trestné činy byly potrestány přiměřeně podle jejich tíže“.

V pořadí již pátá Úmluva týkající se obchodu s lidmi se nazývá „Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob“ ze dne 2. prosince 1949. Tato Úmluva sjednocuje

---

18 Stalo se tak vyhláškou č. 123/1924 Sb.

19 Tato Úmluva byla v Československé republice vyhlášena pod č. 32/1936 Sb.

nejdůležitější předpisy dřívějších konvencí, ke kterým Československo přistoupilo již před druhou světovou válkou. Tehdejší Československo k Úmluvě přistoupilo dne 14. března 1958, avšak Úmluva nebyla publikována ve Sbírce zákonů. K okamžiku nabytí platnosti Úmluvy mezi smluvními stranami přestaly platit všechny shora uvedené předchozí mezinárodní úmluvy z let 1904, 1910, 1921 a 1933. Česká republika je Úmluvou o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob vázána jako nástupnický stát.

Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob ukládá všem smluvním stranám zejména stíhat a trestat takové osoby, které provozují nebo podporují obchod s lidskými bytostmi za účelem prostituce. V článku 1 je stanoveno, že smluvní strany se zavazují potrestat každou osobu, která kvůli uspokojení žádostivosti druhého a) získá, zláká nebo svede za účelem prostituce jinou osobu, i s jejím souhlasem, b) těží z prostituce jiné osoby, a to i se souhlasem této osoby. Podle článku 3 v míře, v jaké to umožňuje zákonodárství smluvní strany, bude rovněž trestán jakýkoliv pokus nebo přípravné jednání, které směřuje ke spáchání činu, který je uveden v článku 1. Úmluva dále ukládá zrušit nebo odvolat každý zákon nebo jiný předpis, podle něhož se musí osoby, které vykonávají prostituci, podrobit zvláštní registraci nebo vlastnit zvláštní průkaz, který by osvědčoval jejich činnost.

Podle článku 17 se dále v souvislosti s přistěhovalectvím a vystěhovalectvím smluvní strany zavazují, že v rámci svých povinností plynoucích jim z Úmluvy, učiní nebo zachovají v platnosti taková opatření, která jsou nezbytná k potírání obchodu s osobami obojího pohlaví za účelem sexuálního vykořisťování. Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob také zavazuje smluvní strany k tomu, aby učinily vhodná opatření pro přechodné zajištění potřeb a výživy obětem mezinárodního obchodu s lidmi, které jsou bez jakýchkoliv prostředků, a to až do té doby, než

budou učiněna všechna potřebná opatření pro jejich následný přesun do vlasti.

Také Úmluvu o právech dítěte, která byla přijata v New Yorku dne 20. listopadu 1989 a v platnost vstoupila dne 2. září 1990 je možné zařadit mezi důležité mezinárodní dokumenty, které se zaměřují na boj proti obchodování s lidmi, v tomto případě tedy na specifický obchod s dětmi. Tato Úmluva nabyla na našem území platnost ke dni 6. února 1991.[20] Úmluva o právech dítěte reaguje na potřebu zvýšené ochrany dětí a je jedním ze zvláštních instrumentů pro ochranu lidských práv.

Podle článku 1 Úmluvy o právech dítěte se pro účely této Úmluvy dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Podle článku 35 přijímají státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, všechna nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná opatření k zabránění únosů dětí, prodávání dětí a obchodování s nimi za jakýmkoli účelem a v jakékoli podobě.[21]

Posledním dokumentem, který se týká boje proti obchodování s lidmi, přijatým na mezinárodní bázi je tzv. „Palermský protokol“. Jedná se o „Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, kterým se doplňuje Úmluva OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu.“ Text této Úmluvy byl po projednání Valným shromážděním OSN předložen k slavnostnímu podpisu na konferenci v italském Palermu v prosinci roku 2000. Zde se k němu připojila také Česká republika. Doplňkový protokol podepsala Česká republika dne 10. prosince 2002. Tyto dokumenty představují rozhodující krok v boji proti obchodování s lidmi a k podpoře mezinárodní spolupráce.

---

20 srov. Sdělení č. 104/1991 Sb.

21 srov. http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf

V článku 2 Palermského protokolu je definován jeho účel, a to třemi základními body. Za prvé se jedná o prevenci a boj s obchodováním s lidmi se zvláštním zřetelem na ženy a děti, za druhé se jedná o ochranu a pomoc obětem takového obchodování, a to s plným ohledem na jejich lidská práva, a za třetí se jedná o zahájení spolupráce mezi členskými státy za účelem dosažení těchto cílů.

Definice obchodování s lidmi je obsažena v článku 3 tohoto protokolu. „Obchodování s lidmi“ se rozumí najímání, doprava, transfery, ukrývání nebo přijímání osob pod hrozbou nebo za použití síly nebo jiných forem nátlaku, únosem, lstí, podvodem, zneužitím pravomoci nebo situace bezbrannosti nebo za použití poskytnutí nebo získání peněz nebo prospěchu k získání souhlasu pro ovládání osoby jinou osobou, za účelem vykořisťování. Vykořisťování zahrnuje minimálně vykořisťování prostitucí jiných nebo jinými formami sexuálního vykořisťování, nucenou prací nebo službami, otroctvím nebo praktikami podobnými otroctví, nevolnictví nebo odstraňování orgánů.

Souhlas oběti obchodování s lidmi k úmyslnému vykořisťování uvedenému v předchozím odstavci bude neúčinný tam, kde byl použit některý z prostředků uvedených v tomto odstavci. Najímání, doprava, transfery, ukrývání nebo přijímání dítěte[22] pro účely vykořisťování bude považováno za „obchodování s lidmi“ i v takovém případě, že nebude zahrnovat žádný z prostředků uvedených v předchozím odstavci. Tuto definici osobně hodnotím jako velmi zdařilou, a to i přes její zdánlivou složitost. Je to z toho důvodu, že tato definice zahrnuje všechny možné činnosti, které mohou být subsumovány pod termín „obchodování s lidmi“, čímž podle mého názoru dochází k rozšíření této skutkové podstaty trestného činu.

Palermský protokol obsahuje i další články, které podrobně upravují jednotlivé dílčí otázky obchodování s lidmi. Za zmínku stojí

[22] „Dítětem“ se pro účely tohoto protokolu rozumí jakákoliv osoba mladší osmnácti let.

zejména článek 6, který se věnuje pomoci a ochraně obětem obchodování s lidmi. Tento článek stanoví, že každý členský stát se v rozsahu možném podle svého domácího práva zavazuje chránit soukromí a identitu obětí obchodování s lidmi, a to včetně toho, že přijmou takové právní postupy, které toto obchodování uchovají důvěrným. Každý členský stát se navíc zavazuje, že bude brát ohled na věk, pohlaví a zvláštní potřeby obětí obchodování s lidmi, v jednotlivých případech na zvláštní potřeby dětí, včetně příslušného bydlení, vzdělávání a péče. Stejně tak se každý členský stát zavazuje k tomu, že vynaloží úsilí k zajištění fyzické bezpečnosti obětí obchodování s lidmi po dobu, po kterou se nachází na jeho území a zajistí, že jeho domácí právní systém bude obsahovat opatření, která umožní obětem možnost získat náhradu za utrpěné škody.[23]

VII.2.2. Historie národní právní úpravy trestného činu obchodování s lidmi

Co se týče trestněprávní úpravy obchodování s lidmi na území našeho státu je třeba konstatovat, že jak zákony Československa, tak zákony České republiky vždy prováděly shora uvedené mezinárodní úmluvy.

Prvním zákonem, který se věnoval obchodování se ženami byl zákon č. 71/1922 Sb., o vystěhovalectví. V ustanovení § 35 tohoto zákona byly provedeny uvedené mezinárodní úmluvy o potírání obchodu se ženami z let 1910 a 1921. V důvodové zprávě k tomuto zákonu bylo řečeno následující: „Vystěhovalci ženského pohlaví jsou zvláště nebezpečně ohrožováni mezinárodním obchodem se ženami, jehož nebezpečí neleží ani tak v podkopávání mravnosti, jako v ohrožování svobody jeho obětí. Oběť nezná zpravidla řeči země, nezná státního

[23] http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/konvence_osn.pdf, s. 28-30

zřízení, její příbuzní a přátelé jsou vzdáleni, nemá peněžních prostředků a cítí se jako příslušnice jiného státu méně chráněna. K tomu přistupuje okolnost, že ve státech, kam obchod se ženami nejvíce směřuje, není veřejná moc dostatečně silnou, aby chránila svobodu před vykořisťováním a potlačováním.“

Ustanovením § 35 zákona č. 71/1922 Sb., o vystěhovalectví mělo býti potrestáno dodávání žen do ciziny k účelům smilným. Přečinu se dopustil ten, kdo osobu ženského pohlaví najal nebo dopravil do ciziny v úmyslu, aby jí bylo užito k chlípným účelům onoho. Zločinu se pak dopustil ten, kdo takový čin spáchal se lstí, totiž vyvoláním nebo utvrzením ženy v omylu o jejím pravém zaměstnání v cizině nebo pokud se mělo ženy v cizině užíti ke smilstvu, které by bylo provozováno po živnostensku anebo šlo-li o osobu pohlavně bezúhonnou. Přečin se mohl také změnit na zločin tehdy, pokud se jednalo o recidivu anebo pachatel provozoval takovou činnost po živnostensku.

Toto ustanovení bylo v platnosti až do přijetí zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon. V tomto trestním zákoně již byl v ustanovení § 243 zakotven nový trestný čin „obchod se ženami“. Tímto ustanovením byly provedeny mezinárodní úmluvy z let 1910, 1921 a 1933. Skutková podstata trestného činu obchodu se ženami podle ustanovení § 243 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon postihovala toho, kdo do ciziny zláká, najme nebo dopraví ženu v úmyslu, aby jí tam bylo užito k pohlavnímu styku s někým jiným. Odstavec druhý pak upravoval kvalifikovanou skutkovou podstatu, kdy hrozil přísnější trest takovému pachateli, který se shora uvedeného činu dopustil v úmyslu, aby ženy bylo užito k pohlavnímu styku za úplatu nebo se takového činu dopustil na ženě mladší osmnácti let anebo existovala v konkrétním případě jiná zvláště přitěžující okolnost.

Ke dni 1. ledna 1962 nabyl účinnosti nový trestní zákon, a to zákon č. 140/1961 Sb., který je po mnoha novelizacích (provedených zejména po roce 1989) v současné době stále v platnosti. Ke dni 9.

února 2009 však vstoupil v platnost zcela nový trestní zákoník, a to zákon č. 40/2009 Sb., který nabude účinnosti ke dni 1. ledna 2010.

Ve svém původním znění upravoval tento zákon trestný čin obchodování se ženami v ustanovení § 246. Základní skutková podstata byla totožná jako skutková podstata trestného činu obchodu se ženami podle ustanovení § 243 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon. Ke změně však došlo u kvalifikované skutkové podstaty, a to v tom směru, že oproti předchozí právní úpravě přísněji postihovala pachatele, který čin spáchal jako člen organizované skupiny a dále, byl-li takový čin spáchán v úmyslu, aby ženy bylo užito k prostituci.

K další zásadní novele ustanovení § 246 zákona č. 140/1961 Sb. trestní zákon došlo novelou č. 134/2002 Sb., která nabyla účinnosti ke dni 1. července 2002. Touto novelou došlo ke změně již v samotném názvu trestného činu, který byl touto novelou pozměněn na „obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku.“ V důvodové zprávě této novely je pak stanoveno, že trestný čin obchodování se ženami se upravuje takovým způsobem, aby se vztahoval na obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku, a to bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o dítě, ženu anebo muže. Tím došlo k zajištění trestněprávní ochrany rovnosti pohlaví, a to v souladu s příslušnými ustanoveními Listiny základních práv a svobod. Novela dále přestala rozlišovat, zda šlo o zlákání, nájem nebo dopravení jiného do ciziny anebo z ciziny. Dále byl zaveden přísnější postih v závislosti na tom, zda spácháním trestného činu došlo ke zvláště závažným následkům (těžká újma na zdraví, smrt, jiný zvlášť závažný následek nebo úmysl získat prospěch velkého rozsahu[24]).

[24] Srov. § 89 odst. 11 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon

VII.2.3. Současná právní úprava trestného činu obchodování s lidmi

V současné době je trestný čin obchodování s lidmi upraven v ustanovení § 232a trestního zákona. K této změně došlo na základě novely č. 537/2004 Sb., která nabyla účinnosti ke dni 22. října 2004. Tato novela podstatně rozšířila dřívější ustanovení § 246 trestního zákona. Impulsem pro tuto novelu se stala Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a jejím Dodatkovým protokolem o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi zejména se ženami a dětmi.

Hlavní význam této novely lze spatřovat ve dvou základních bodech. Novela velmi důsledně rozlišuje mezi obchodováním s osobami mladšími osmnácti let, které je prohlášeno za trestné v každém případě a mezi obchodováním s osobami staršími osmnácti let, u nichž je možnost trestního postihu pachatele vázána na určité předpoklady, které musí být splněny. Slovy zákona se jedná o použití násilí, pohrůžky násilí, použití lsti anebo zneužití něčího omylu, tísně anebo závislosti. Zde je tedy na rozdíl od prvního odstavce ustanovení § 232a nutné, aby byla vyvinuta určitá forma nátlaku, anebo aby došlo k jiným skutečnostem, které zabrání oběti svobodně se rozhodovat. Druhou zásadní změnou je poté zrušení podmínky, na základě které bylo možné trestat jen takové obchodování s lidmi, které mělo mezinárodní charakter. Na základě tohoto novelizovaného znění postačí tedy k trestnosti i vnitrostátní obchodování s lidmi.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá ve zlákání, najmutí, dopravení, zjednání, přimění, ukrytí, zadržení nebo vydání příslušné osoby, tj. jedná se o jakýkoli způsob, na základě kterého dojde k předání oběti do moci jiného a k následnému dalšímu nakládání s obětí.

Pod pojem „zlákání“ lze subsumovat zejména přesvědčení na základě slibu či peněžní odměny. „Najmutí“ je v podstatě uzavření jakéhokoliv smluvního ujednání, a to i konkludentním způsobem. Jedná se vlastně o nabídku zaměstnání oběti trestného činu, přičemž k dokonání trestného činu postačí pouhá nabídka takového zaměstnání. Tato nabídka však musí směřovat k tomu, aby jednání s obětí naplnilo skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi. „Dopravením“ se rozumí fyzické přemístění osoby. Termín „zjednání“ je podobný termínu najmutí, neboť i zde je obsahem uzavření určitého smluvního vztahu, přičemž zde musí existovat určitý projev vůle smluvní vztah uzavřít. „Přiměním“ se rozumí určité jednání spočívající ve zneužití vlivu na dotyčnou osobu. Může se jednat např. o závislost dítěte na pachateli trestného činu. Pod pojem „ukrytí“ lze zařadit umístění osoby na utajovaném či skrytém místě, kde je oběť schována z dosahu možného nalezení. „Zadržením“ se rozumí takové jednání pachatele, kterým neoprávněně zabraňuje nebo znemožňuje oběti trestného činu ve svobodě pohybu nebo návratu. Ani u jednoho ze shora uvedených způsobů přitom není podmínkou, aby pachatel obdržel nebo měl slíbenou úplatu za provedení takového jednání. V praxi by však taková situace nastala podle mého názoru jen zcela výjimečně.

Trestní sazba u tohoto trestného činu se pohybuje v rozmezí dvou až deseti let. V zákoně jsou pak taxativně vyjmenovány kvalifikované skutečnosti, které mají vliv na délku trestní sazby. Mezi takové okolnosti patří zejména to, že pachatel spáchal čin jako člen organizované skupiny, nebo takovým činem vydal jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti, anebo takový čin spáchal v úmyslu získat značný prospěch, anebo takový čin spáchal v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci. Tyto kvalifikované okolnosti zvyšují trestní sazbu na hranici pěti až dvanácti let. Nejvyšší hranice trestní sazby, kterou je možnost odnětí svobody na osm až patnáct let, je podmíněna spácháním trestného činu takovým způsobem, kdy pachatel způsobí svým jednáním těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek, anebo bude takový čin spáchán s úmyslem získat prospěch velkého rozsahu,

anebo bude takový čin spáchán ve spojení s organizovanou skupinou, která působí ve více státech.[25]

Pachatelé trestného činu obchodování s lidmi se v praxi často uchylují k velmi lstivému jednání, téměř vždy velmi přesvědčivým způsobem slibují potencionálním obětem vysoké výdělky, a to zejména v zahraničí. Často jsou tyto oběti lákány na práce typu barmanka, servírka, tanečnice apod. Zlákání nebo najmutí mívá velmi často neformální smluvní charakter mezi obětí a jakýmsi zprostředkovatelem, který zpravidla patří do organizované skupiny pachatelů, jejichž síť má mezinárodní charakter. Pachatel, který v počáteční fázi potencionální oběť přemlouvá (láká), je již od samého počátku motivován snahou zlákat, přimět či najmout jinou osobu do ciziny, a to převážně za účelem provozování prostituce. V méně častých případech může být motivem otrocká práce či jiné formy vykořisťování. V cizině jsou pak oběti tohoto trestného činu násilím nuceny k poskytování sexuálních služeb, přičemž donucovací metody bývají velmi často krutého a nelidského charakteru včetně záměrného poskytování tvrdých drog, jejímž cílem je vytvoření závislosti na té či oné droze.

Je třeba také zdůraznit tu skutečnost, že trestný čin obchodování s lidmi je dokonán již samotným faktem přimění, zjednání, najmutí či zlákání. Zákon totiž nepožaduje, aby došlo k faktickému dopravení osoby do místa určení, přičemž dopravením do ciziny se rozumí již překročení státní hranice bez ohledu na to, zda došlo či nedošlo k faktickému dopravení oběti do cílové země.

Pro právní posouzení trestného činu obchodování s lidmi je důležitá skutečnost, že najímané či zlákané osoby sepisují s pachatelem trestného činu jakousi smlouvu či dohodu o zaměstnání. K tomuto smluvnímu ujednání přitom dochází v České republice. Lstivost

[25] Trestný čin obchodování s lidmi § 232a odst. 3 a 4 patří mezi zvlášť závažné trestné činy, které trestní zákon definuje v § 41 odst. 2 , a proto je trestná i jeho příprava.

pachatelů zachází až tak daleko, že v řadě případů dochází k fiktivním konkurzům na práci barmanky, hostesky či tanečnice. Dochází také k tomu, že poté, co jsou dívky vybrány, zařizuje jim pachatel trestného činu obchodování s lidmi vše potřebné k tomu, aby mohly vycestovat (pasy, pracovní povolení, případně vízum). Následně je na své náklady dopraví do cílové země, a to vše s úmyslem porušit sepsanou smlouvu a oběť v cílové zemi donutit k poskytování sexuálních služeb třetím osobám, z čehož následně plynou pachateli značné finanční prostředky.

Česká republika má díky své geografické poloze velmi strategické postavení. Vzhledem ke své výhodné geografické poloze ve středu Evropy je Česká republika nejen zemí původu či zemí cílovou, ale také zemí tranzitní.

Jak vyplývá ze „Zprávy o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2008“[26] byla v roce 2008 zaznamenána postupná tendence v nárůstu počtu případů obchodování s lidmi za účelem nucené práce. Zdá se, že tento trend bude mít i v dalších letech stoupající tendenci, a to zejména díky již zmiňované novele z roku 2004, která nově do trestného činu obchodování s lidmi zahrnula i otroctví, nevolnictví, nucenou práci a jiné formy vykořisťování. Na konci roku 2008 se objevují informace, že v důsledku celosvětové ekonomické krize dochází k masivnímu útlumu výroby v některých odvětvích průmyslu, čímž dochází k masivnímu propouštění zejména manuálně pracujících cizinců. Tyto skupiny cizinců se vzhledem k okolnosti, že se ocitají ve finanční tísni, stávají z hlediska obchodování s lidmi velmi rizikovou skupinou.

Co se týče kriminální aktivity související s trestnou činností obchodování s lidmi za účelem sexuálního obtěžování, zneužívání nebo užití k prostituci, vyplývá ze „Zprávy o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2008“, že v uplynulém období se obchodování s lidmi projevuje ve třech základních formách. Jedná se o organizování a

[26] Dokument dostupný na stránkách Ministerstva vnitra: http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-982041.aspx

kořistění z poskytování sexuálních služeb v nočních erotických klubech, poskytování erotických služeb v tzv. „privátech“, popř. eskortní servis. Ze zprávy dále vyplývá, že oběťmi těchto aktivit se na území České republiky stávaly výhradně ženy.

Největší procento žen obchodovaných za účelem užití k prostituci tvoří i nadále státní příslušnice Slovenska, a dále Ukrajiny, Ruska a dalších post sovětských republik. Zpráva konstatuje, že v péči nevládních organizací se v roce 2008 objevily také příslušnice Brazílie a Vietnamu. Nemalé procento vykořisťovaných osob pak také tvoří příslušnice České republiky, kdy k jejich vykořisťování dochází vnitrostátně.

Hlavními pachateli jsou většinou cizinci, kteří provádějí v domovských zemích nábor dívek s příslibem zabezpečení práce v České republice a následně dívky umisťují do nočních erotických podniků, kde si musí prostitucí odpracovat fiktivní „dluhy“. Tyto dluhy jim přitom měly údajně vzniknout v souvislosti se zajištěním dopravy anebo v souvislosti s tím, že za ně pachatel splnil veškeré vízové povinnosti. Není výjimkou, že ženy byly zlákány osobou známou, či dokonce osobou, se kterou jsou v příbuzenském vztahu. Mezi základní faktory, které umožňují zapojení cizinců jako hlavních pachatelů, je třeba zařadit jejich úzké vazby na země původu, odkud dochází k jejich podpoře, a dále osoby stejné národnosti, které se vyskytují na území České republiky, a které se zabývají související činností. Dalším faktorem je pak znalost jazyka, kulturního prostředí a zvyklostí na území České republiky.

Ze „Zprávy o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2008“ dále vyplývá, že obecně dochází k poklesu zájmu o komerční služby, a to převážně v pohraničních regionech. Díky aktivitám místních samospráv dochází k vytlačování pouliční prostituce z veřejných prostranství. Dochází tak k tomu, že část této prostituční scény se přesouvá do privátů či klubů. Jako příklad aktivit místních samospráv lze uvést např. město Chomutov, kde došlo k medializaci využití

kamerového systému v boji proti pouliční prostituci či schválení obecně závazných vyhlášek zakazující prostituci na veřejných prostranstvích v Praze či v Plzni.

Jednoznačně lze konstatovat, že ubývají podniky, které jsou výslovně označeny jako „erotické a noční kluby“ a ty, které ještě nezanikly, jsou ve velmi špatné ekonomické situaci. Tyto skutečnosti však částečně stěžují nejen odhalování a objasňování mravnostní trestné činnosti, ale i přístup nevládních organizací k jejich klientkám. Dalším faktorem stěžujícím odhalování a objasňování trestné činnosti na tomto úseku je skutečnost, že provozovatelé nočních podniků jsou již dostatečně poučeni o svých možnostech a vědí jak se přesně pohybovat na hranici zákona.

Dne 23. ledna 2008 bylo vládou přijato usnesení č. 67/2008 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi, a to pro období let 2008-2011. Tato Národní strategie boje proti obchodování s lidmi je v pořadí již třetí národní strategií, která podobně jako předcházející strategie obsahuje ucelený popis situace v oblasti boje proti obchodování s lidmi.

Prvním dokumentem tohoto typu byla „Národní strategie boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v České republice (pro období 2003 - 2005)“, která přinesla celou řadu opatření nejen na oblast represe, ale také na oblast prevence a informovanosti potencionálních obětí a zlepšení postavení obětí obchodu se ženami. V tomto období byl také navržen a pilotně odzkoušen model péče o tyto oběti, který byl posléze postupně institucionalizován, a to v tzv. „Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi v České republice.“

Druhým dokumentem pak byla „Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období 2005 - 2007)“, která se v souladu se změnou trestně právní definice obchodování s lidmi zaměřila nejen na

obchodování se ženami, ale také na nová trestně právně postižitelná jednání.

„Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008 - 2011)“ navazuje kontinuálně na kroky učiněné na základě předchozích dvou národních strategií. Na základě zkušeností z domácí i zahraniční praxe byly označeny oblasti, na které je nutné se v následujícím období zaměřit. Tyto úkoly budou v průběhu následujících let řešeny nově zřízenou meziresortní koordinační skupinou. Nelze říci, že by se jednalo o rozsáhlé či systémové změny, ale spíše půjde o úkoly, které nastaví efektivnější práci v rámci stávajících předpisů. Tyto úkoly budou směřovat zejména do oblasti práce justice jako celku, Policie České republiky a spolupráce s dalšími orgány státní správy i nevládními organizacemi.

Na základě přijatého usnesení si vláda dala za úkol následující: a) formalizovat a institucionalizovat meziresortní koordinační skupinu pro koordinaci aktivit v rámci problematiky boje proti obchodování s lidmi, jejíž součástí bude i zajištění fungování stávajícího národního koordinačního mechanismu, b) zpracovat a každoročně aktualizovat zprávu pro ministra vnitra o stavu obchodování s lidmi v České republice, včetně popisu situace o opatření v oblasti prevence, c) zpracovat centrální systém sběru dat o obchodování s lidmi, d) analyzovat situaci a předložit trestně právní definici nucené práce, e) důsledně využívat zákonných prostředků k eliminaci negativních důsledků prostituce a každoročně zpracovat informaci o provedených opatřeních a jejich výsledcích.[27]

[27] srov. Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008 – 2011), dostupné z : http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-982041.aspx

VII. 3. Další trestné činy související s prostitucí

V souvislosti s trestným činem kuplířství a trestným činem obchodování s lidmi je třeba zmínit trestný čin zavlečení do ciziny. Jedná se o velmi závažný případ omezování osobní svobody, kdy jednání pachatele spočívá v tom, že jiného dopraví násilným způsobem (tj. proti jeho vůli) do zahraničí, přitom není rozhodující, jakým způsobem k takovému „zavlečení“ dojde. Tento trestný čin je upraven v ustanovení § 233 trestního zákona. Je třeba také zdůraznit tu skutečnost, že toto ustanovení chrání každou osobu, bez ohledu na její státní příslušnost. Velmi často je primárním důvodem pro spáchání tohoto trestného činu právě předpokládaný zisk z poskytování prostituce vykonávanou obětí. Trestní sazba za spáchání tohoto trestného činu je stanovena trestem odnětí svobody na tři až osm let. Mezi kvalifikované okolnosti, které mají vliv na zvýšenou hranici trestní sazby (trest odnětí svobody na pět až dvanáct let), trestní zákon řadí spáchání trestného činu v rámci organizované skupiny, spáchání tohoto trestného činu na osobě mladší patnácti let nebo na osobě stižené duchovní poruchou či osobě duševně nedostatečně vyvinuté a je-li takovým jednáním způsobena těžká újma na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek.

Mezi další trestné činy, které mohou souviset s prostitucí je třeba zařadit trestný čin omezování osobní svobody, trestný čin zbavení osobní svobody a trestný čin vydírání. Tyto trestné činy jsou řazeny mezi trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti (Hlava osmá trestního zákona). Dochází k nim většinou za předpokladu, že oběť se brání vykonávání prostituce anebo se rozhodne s poskytováním sexuálních služeb skončit. V praxi se takového páchání trestné činu dopouštějí nejčastěji kuplíři, ale lze se setkat i s tím, že trestný čin páchají osoby, jímž oběti důvěřují anebo jsou na oběti finančně závislí. Jedná se často i o rodinné příslušníky, kteří oběť doma proti její vůli zadržují. Tyto trestné činy mohou být provázeny také psychickým nátlakem a vyhrožováním fyzického násilí.

Trestný čin omezování osobní svobody je upraven v ustanovení § 231 trestního zákona. Ke spáchání trestného činu, jehož základní trestní sazba je trest odnětí svobody až na dvě léta, dojde tehdy, pokud pachatel jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody. Mezi kvalifikované okolnosti řadí trestní zákon spáchání činu omezování osobní svobody v úmyslu usnadnit jiný trestný čin, spáchání takového činu v rámci organizované skupiny a skutečnost, že na základě spáchání trestného činu omezování svobody dojde k těžké újmě na zdraví, smrti nebo k jinému zvlášť závažnému následku. Objektem trestného činu je zde osobní svoboda ve smyslu volného pohybu člověka, přičemž není rozhodná délka doby, po níž se svoboda omezuje. Pod tento trestný čin omezování osobní svobody lze však subsumovat jen takové zásahy, které jsou dočasného charakteru a nemají dlouhodobý ráz.

Typicky se bude jednat o uzavření v nějaké místnosti či budově a znemožnění pohybu, ať už svázáním, držením paží či jiným uchopením. K tomu, aby byla naplněna skutková podstata trestného činu omezování osobní svobody pak musí dojít bez oprávnění. Nelze sem tedy zařadit takové jednání, které je v souladu se základními zásadami trestního řízení, jako je např. zadržení osoby podezřelé podle ustanovení § 76 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. Tento trestný čin lze dále charakterizovat jako trvající a úmyslný trestný čin.

Trestný čin zbavení osobní svobody je upraven v ustanovení § 232 trestního zákona. Skutková podstata tohoto trestného činu spočívá ve zbavení osobní svobody. Stejně jako u trestného činu omezování osobní svobody i zde je objektem trestného činu osobní svoboda ve smyslu volného pohybu člověka. I zde musí jít o neoprávněný zásah do osobní svobody a také tento čin je možno charakterizovat jako trvající a úmyslný trestný čin. Tento trestný čin představuje mnohem závažnější zásah do osobní svobody, neboť je trvalejšího charakteru a ve své podstatě se přibližuje uvěznění. Osvobození je zde velmi ztíženo a je zvlášť obtížné.

Základním trestem je trest odnětí svobody na tři až osm let. Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby (trest odnětí svobody na pět až dvanáct let) nastane tehdy, dojde-li spácháním trestného činu zbavení osobní svobody k těžké újmě na zdraví, smrti nebo jinému zvlášť závažnému následku.

Trestný čin vydírání je upraven v ustanovení § 235 trestního zákona. Objektem trestného činu je zde svobodné rozhodování člověka. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo se zmocní rukojmí a hrozí, že ho usmrtí nebo že mu způsobí újmu na zdraví nebo jinou vážnou újmu, a to vše s cílem donutit jiného, aby něco konal, opomenul anebo trpěl. Zájem, jež zde trestní zákon chrání, představuje svoboda rozhodování. Trestný čin vydírání je přitom dokonán již samotným násilným jednáním nebo pohrůžkou násilného jednání či způsobení jiné újmy. Nevyžaduje se tedy, aby pachatel dosáhl toho, co sledoval, cíl ale musí být adresován poškozenému a ten jej musí vnímat. Základním trestem u trestného činu vydírání je trest odnětí svobody až na tři léta.

Trestem odnětí svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán tehdy, spáchá-li trestný čin vydírání jako člen organizované skupiny nebo nejméně se dvěma osobami anebo se zbraní v ruce. Stejně bude potrestán ten, kdo trestným činem vydírání způsobí těžkou újmu na zdraví anebo značnou škodu nebo ten, kdo trestný čin vydírání spáchá na svědkovi, znalci nebo tlumočníkovi v souvislosti s výkonem jejich povinností anebo ten, kdo trestný čin vydírání spáchá na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání anebo proto, že je bez vyznání. Trestem odnětí svobody na pět až dvanáct let poté bude potrestán ten, kdo trestným činem vydírání způsobí škodu velkého rozsahu.[28] Pokud by takovým činem pachatel spáchal smrt oběti, hrozí mu trest odnětí svobody na deset až patnáct let anebo i výjimečný trest.[29]

---

[28] srov. ustanovení § 89 odst. 11 trestního zákona

[29] srov. ustanovení § 29 trestního zákona

U prostituujících se osob, jež ještě nedovršily osmnáctý rok věku, se vždy setkáváme s trestným činem ohrožování výchovy mládeže. Tento trestný čin je upraven v ustanovení § 217 trestního zákona. Objektem trestného činu ohrožování výchovy mládeže je zájem společnosti na řádné výchově osob mladší osmnácti let, která by měla být vedena v souladu se zásadami morálky občanské společnosti. Trestného činu ohrožování výchovy mládeže se dopustí ten, kdo vydá osobu mladší osmnácti let nebezpečí zpustnutí, a to jednak tím, že jí svádí k zahálčivému a nemravnému životu, či jí takový život umožňuje, anebo závažným způsobem porušuje svou povinnost pečovat o osobu mladší osmnácti let. Může se jednat i o nedbalostní trestný čin.

Základním trestem pro trestný čin ohrožování výchovy mládeže je trest odnětí svobody až na dvě léta. Trestem odnětí svobody na šest měsíců až pět let pak bude potrestán ten, kdo takový čin spáchal ze zvlášť zavrženíhodné pohnutky, pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu či ho spáchal opakovaně anebo takovým činem získal značný prospěch.

Zpustnutí spočívá v tom, že si osoba mladší osmnácti let osvojuje škodlivé návyky či zájmy, které ve většině případů vedou k mravnímu úpadku osobnosti. Typickým projevem zpustnutí mohou být sklony k promiskuitnímu chování nebo k získávání příjmů provozováním prostituce. Provozování prostituce lze také zcela jistě subsumovat pod termín „nemravný život“. Tím se rozumí takový život, který je v rozporu se zásadami morálky. V celé řadě případů včetně provozování prostituce pak tyto projevy přesahují morální aspekt nemravného života a dostávají se do rozporu se zákonem, resp. se zájmy, které jsou trestními předpisy chráněny.

Co se týče vztahu tohoto trestného činu k jiným činům je třeba uvést, že zde přichází v úvahu jednočinný souběh s dalšími trestnými činy, a to zejména s trestným činem kuplířství podle ustanovení § 204

trestního zákona , trestným činem znásilnění podle ustanovení § 241 trestního zákona a trestným činem pohlavního zneužívání podle ustanovení § 242 a ustanovení § 243 trestního zákona.

Provozování prostituce s sebou přináší řadu zdravotních rizik. V důsledku poskytování sexuálních služeb, zvýšení promiskuitního života či v důsledku pravidelného užívání drog se prostituující osoby mohou nakazit pohlavními chorobami či jinými obdobnými nemocemi. Pokud se následně neléčí a dál provozují prostituci, dopouštějí se prostituující osoby trestného činu ohrožování pohlavní nemocí.

Trestný čin ohrožování pohlavní nemocí je upraven v ustanovení § 226 trestního zákona. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně lidského zdraví před pohlavními či jinými obdobnými nemocemi. Podle trestního zákona se trestného činu ohrožování pohlavní nemocí dopustí ten, kdo jiného vydá, byť z nedbalosti, nebezpečí pohlavní nákazy. Za tento trestný čin je možné pachatele odsoudit k trestu odnětí svobody až na šest měsíců. Ono „vydání“ je třeba posuzovat tak, že pro jeho naplnění stačí, aby jiná osoba byla pachatelovým jednáním ohrožena pohlavní nákazou. Jde o tzv. trestný čin ohrožovací, neboť skutková podstata trestného činu je naplněna již pouhým vydáním jiného nebezpečí pohlavní nákazy. Toto ohrožení však musí hrozit reálně a bezprostředně, nejčastěji k němu dochází při pohlavním styku. Samotný trestný čin obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty lišící se formou zavinění, neboť formulace „byť z nedbalosti“ je třeba chápat tak, že k takovému spáchání může dojít jak úmyslným, tak nedbalostním jednáním.[30]

Prostituující se osoby se také velmi často stávají pachateli různých trestných činů, a to i při výkonu prostituce. Ve většině případů se

[30] srov. ustanovení § 189 - § 192 trestního zákona; zde je upraven trestný čin šíření nakažlivé choroby. Jsem však toho názoru, že prostituující osoba se tohoto trestného činu může dopustit jen ve výjimečných případech, neboť zde má trestní zákon patrně na mysli spíše šíření takové choroby, jež může být obecně nebezpečná a k jejímuž přenosu může dojít např. již pouhým pohybem pachatele mezi ostatními osobami.

bude jednat o krádeže případně o loupeže.[31] Prostituující osoba klienta vláká do bytu či na nějaké opuštěné místo, kde jsou již připraveni její komplicové, kteří zákazníka okradou či oloupí. Dalším častým způsobem jsou tzv. prostitutky – uspávačky, které pod záminkou ukojení sexuálních potřeb zákazníka omámí narkotiky a v okamžiku, kdy klient usne, jej okradou. Objasněnost těchto trestných činů je přitom velmi mizivá, neboť rozhodujícím faktorem zde je stud zákazníka či jeho předpokládaná obava z toho, že jeho kauza bude zveřejněna, což by pro něj mohlo mít daleko horší následky např. v osobním životě. Z těchto důvodů pak vzniklou škodu raději vůbec neoznámí.

Prostituující osoby, ale i jejich kuplíři a další osoby zúčastněné na provozování prostituce jsou často uživateli a dealery drog. Velmi často tak dochází k tomu, že se někteří z nich dopouštějí trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů. Tento trestný čin je upraven v ustanovení § 187 trestního zákona. Objektem trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které plyne z nekontrolovatelného nakládání s omamnými a psychotropními látkami, případně s jedy. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek, které takové látky obsahuje, prekursor nebo jed. Základním trestem je trest odnětí svobody na jeden až pět let.

S tím souvisí i trestný čin šíření toxikomanie, který je upraven v ustanovení § 188a trestního zákona. Tohoto trestného činu se nejčastěji dopouští právě kuplíři, kteří se snaží své „pracovnice“ podporovat ke zneužívání návykové látky. V praxi dochází často k tomu, že prvních pár dávek poskytne kuplíř své „pracovnici“ zdarma anebo naopak donutí vzít pod pohrůžkou násilí, čímž dojde posléze k vytvoření závislosti, což zmírňuje odpor prostituující se osoby prosti svému kuplíři,

[31] srov. ustanovení § 247 trestního zákona a ustanovení § 234 trestního zákona

neboť nejjednodušším způsobem, jak si vydělat na další dávku je provozovat prostituci. Dochází pak k tomu, že kuplíři místo finanční odměny platí prostitutce příslušným množstvím dávky té či oné návykové látky.

VIII. Změna trestněprávní úpravy s účinností od 1.1. 2010

Ke dni 9. února 2009 vstoupil v platnost zcela nový trestní zákoník, a to zákon č. 40/2009 Sb., který nabude účinnosti ke dni 1. ledna 2010. Nový trestní zákoník, který je zcela nově reorganizován, obsahuje celou hlavu, týkající se trestných činů proti lidské důstojnosti. Jedná se o hlavu III zvláštní části nového trestního zákoníku, která tak nyní upravuje všechny sexuální trestné činy, kterým společnost věnuje zvýšenou pozornost, a to zejména s důrazem na ochranu dětí a žen. Tato hlava však neobsahuje trestný čin obchodování s lidmi, který je začleněn do hlavy II zvláštní části nového trestního zákoníku.

Zákoník zde postihuje zejména ta jednání, která jsou v rozporu s mravními názory občanské společnosti na sexuální vztahy. Objekty, které jsou zde chráněny, jsou zejména svoboda rozhodování v pohlavních vztazích či nerušený mravní a tělesný vývoj dětí, který by např. předčasným pohlavním stykem mohl být narušen. Co se týče subjektivní stránky lze říci, že u všech trestných činů se vyžaduje úmyslné zavinění. Rád bych zde uvedl nová znění skutkových podstat jednotlivých trestných činů a pokusil bych se je zanalyzovat.

§ 189

Kuplířství

1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozovaného jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

[32] srov. ustanovení § 235 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon

2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, b) jako člen organizované skupiny.

3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

I znění skutkové podstaty trestného činu kuplířství bylo převzato z původního znění v trestním zákoně z roku 1961. Za zmínku stojí snad jen zvýšení trestní sazby za spáchání trestného činu a také jeho zařazení mezi ostatní sexuální trestné činy, což vede ke zpřehlednění znění zákona. V souvislosti s návrhy zákona o regulaci prostituce pak je nutné konstatovat, že pokud by takový zákon byl přijat, byl by v rozporu se skutkovou podstatou trestného činu kuplířství, tudíž by muselo dojít k zásadní novele tohoto trestného činu. Překážkou novely týkající se trestného činu kuplířství se však jeví Úmluva OSN o potlačení a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce z 2.prosince 1949, neboť zavazuje stát ke stíhání celé řady jednání, která by pro fungující regulaci prostituce byla nevyhnutelná (např. čl. 2 týkající se provozování a financování nevěstinců) a naopak zavazuje stát ke zrušení registrace a ohlašovací povinnosti prostitutek (čl. 6), což je nezbytným předpokladem reglementace.

Objektem tohoto trestného činu je pak zájem na ochraně mravnosti a svobodného rozhodování člověka, kdy první druh jednání je velmi podobný návodu /§ 24 odst. 1 písm. b)TZ/, druhý podílnictví (§ 214 TZ).

Prostitucí pak ve smyslu § 189 TZ není jen pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu (č. 22/1995 Sb. rozh. tr.).

Alespoň skutkové podstaty uvedené v odstavcích 1 a 2 jsou skutkovými podstatami, jejichž součástí není vykonání násilí na oběti – prostitutce. Kořistěním z prostituce se rozumí jakýkoliv způsob získávání majetkového prospěchu z prostituce, patří sem tedy i taxikář, který vozí zákazníky či prostitutku, nebo osoba provozující hodinový hotel. K naplnění skutkové podstaty pak není třeba ani výslovné žádosti či nátlaku hmotné odměny. Postačí dobrovolné poskytnutí prostředků za skutečnou či domnělou úsluhu vykonanou v souvislosti s prostitucí.

§ 190

Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

1) Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

2) Kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a) nejméně na dvou takových místech, b) opětovně.

Jedná se o zcela nový trestní čin, jež se týká provozování prostituce v blízkosti školy či v blízkosti jiného místa, které je zaměřeno či určeno pro návštěvu osob mladší osmnácti let. Takové provozování prostituce zpravidla mravně ohrožuje osoby mladší osmnácti let. Osobně zavedení této nové skutkové podstaty trestného činu shledávám za správné, neboť se domnívám, že zejména u mladších dětí je potřeba zabránit kontaktu s prostředím provozování prostituce. Nutno také dodat, že se nový trestní zákoník inspiroval v zahraničních právních úpravách, kde se tento trestný čin objevuje již delší dobu. Konkrétně pak bylo zákonodárci inspirací ustanovení § 184e německého trestního zákoníku, který zní: „Kdo prostituci 1. v blízkosti školy nebo jiného místa, které je určeno k návštěvám osob mladších 18ti let nebo 2. v domě, ve kterém bydlí osoby mladší 18ti let provozuje způsobem, který může tyto osoby mravně poškodit, bude potrestán trestem odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.“

Jde o ohrožovací trestný čin s dvěma základními skutkovými podstatami, kdy objektivní stránka tohoto trestného činu je charakterizována místem spáchání. Jednání pachatele spočívá v tom, že na takovém místě:

a) provozuje prostituci (odst. 1),

b) organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce (odst. 2).

Kvalifikovaná skutková podstata pak spočívá v zajišťování, organizování a střežení provozování prostituce v blízkosti zájmových míst. Je pak přirozeně přísněji trestná než provozování prostituce samotné. Zde je třeba zdůraznit výskyt a ve své podstatě definici dosud nejasného pojmu tzv. „pasáka“, což podle obecné teorie je „osoba střežící prostitutku“, per analogiam osoba střežící před vnějším (predátoři) i vnitřním (soudržnost stáda) nebezpečím pasoucí se zvířectvo.

Jinak podle mého názoru je s ohledem na rozdílnost chráněných zájmů jednočinný souběh § 190 odst. 2 TZ s § 189 TZ (kuplířství) možný. V § 189 je to mravnost a zvláště pak svoboda rozhodování člověka, kdežto v § 190 odst. 2 je ochraňována mravní výchova dětí.

§ 168

Obchodování s lidmi

1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá dítě, aby ho bylo jiným užito a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla, b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla, c) k službě v ozbrojených silách, d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

2) Stejně bude potrestán, kdo jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá, aby jí bylo jiným užito a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla, b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla, c) k službě v ozbrojených silách, d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání.

3) Odnětím svobody na pět let až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

---

33 Srov. např. ustanovení § 184b StGB (Strafgesetzbuch)
34 Přijat dne 25. května 2000
35 Přijat dne 23. listopadu 2001

nebo 2 jako člen organizované skupiny, b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti, c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo d) spáchá-li čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.

4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví, b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

5) Odnětím svobody na deset až šestnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí.li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

6) Příprava je trestná.

Domnívám se, že důvodem pro nezařazení této skutkové podstaty trestného činu do hlavy III zvláštní části nového trestního zákoníku, je širší působnost, která se nevztahuje pouze na obchod s lidmi za účelem sexuálního kořistění. Nově upravená skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi rozlišuje obchodování s dětmi (jež se rozumí osoba mladší osmnácti let),[36] které je stíháno za všech okolností, tzn. i když nebylo použito násilí apod. a obchodování s osobami starší osmnácti let, u nichž se skutková podstata trestného činu naplní až v souvislosti s použitím násilí, pohrůžky násilí nebo lsti, anebo zneužití omylu, tísně nebo závislosti. Je tomu tak proto, že u osob mladších osmnácti let je hrozba obchodu daleko vyšší než u druhé skupiny. Je třeba však zdůraznit, že v obou případech není podstatné, zda oběť, která je předmětem obchodování, projevila s takovým

[36] Srov. pojem dítě a mladistvý z hlediska trestní odpovědnosti v ustanovení § 2 zákona č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže

obchodem souhlas, a proto i v případě, že poškozená osoba s obchodem souhlasí, dopustí se pachatel trestného činu obchodování s lidmi.

Jedná se o skutkovou podstatu, kdy pohlavní či sexuální zneužívání tvoří jen jednu z částí skutkové podstaty, teda jedná se o trestný čin, kdy chráněný zájem je širší, než pouze volnost v pohlavním rozhodování. Je zřejmé, že uzmutí této volnosti je postaveno na úroveň skutečně brutálních trestných činů, kdy jejich skutkovou podstatou je zásah do života a zdraví, ne jen svobody nakládání s vlastním tělem. Na rozdíl od dříve kodifikovaných skutkových podstat je zde zřejmý vliv třetího světa s jeho esenciální krutostí a až středověkým uvažování co se lidského zdraví a života týká. Lze takřka konstatovat, že tato skutková podstata, má-li odrážet společenské poměry, vrací český právní řád do 19. století, kdy prvotním chráněným zájmem nebyla svoboda a počestnost ženy, ale zabránění africko-americkému obchodu s černými otroky. Tedy považuji do jisté míry tento trestný čin tak, jak je kodifikován, za zbytečně široký a jeho dikci za spíše politicky motivovanou.

Zajímavostí tohoto trestného činu je pak absence místa určujícího skutkovou podstatu, tedy přeshraničí. Zákaz je všeobecný.

Okolnosti, které podmiňují použití vyšší trestní sazby, jsou nastaveny tak, aby bylo přísněji stíháno zejména takové obchodování, ke kterému dochází za účelem provozování prostituce, což je podle mého názoru nejběžnější případ obchodu s lidmi.

IX. Prevence

Slovo prevence pochází z latiny (praeventus) a znamená v doslovném překladu zákrok předem. Pod tímto pojmem si tudíž lze představit předcházení nežádoucího jevu a ochranu před jeho negativními dopady. Obsah prevence je možné vymezit jako realizování opatření, které by měli negativnímu jevu předcházet a působit pozitivním směrem na možné oběti tohoto nežádoucího jevu.

Aktuálně je prevence v oblasti kriminality chápána ve smyslu působení na již existující negativní jevy a jejím účelem je omezit, případně zmírnit jejich následky. V praxi je pak prevence realizována jako preventivní působení vůči jednotlivým jevům (prevence týrání dětí, prostituce, drogy apod.), jako by tyto jevy existovaly samostatně. Nicméně je třeba zdůraznit, že ve skutečnosti spolu tyto jevy velmi úzce souvisí. Výsledkem preventivního jednání by mělo být omezení negativních jevů na co minimum a zmírnit jejich dopady na společnost.[37]

IX.1. Druhy prevence

Prevenci lze rozdělit na tři druhy, a to prevenci primární, sekundární a terciární.

Cílem primární prevence je, aby nežádoucí jev vůbec nenastal. Tento typ prevence směřuje do budoucnu a zaměřuje se na širokou veřejnost. Mezi hlavní poskytovatele primární prevence je třeba řadit masmédia, vzdělávací zařízení a také zákonodárci v rámci jejich legislativní činnosti. Pro zvýšení účinnosti primární prevence je třeba zaměřit se na co nejnižší věkové skupiny, které při utváření svých postojů a hodnot, lze v tomto směru ještě ovlivnit. Tohoto cíle lze dosáhnout zejména různými besedami ve školách, ve kterých se různé nežádoucí jevy včetně prostitučního chování mohou probírat. Mezi hlavní nástroje

[37] Chmelík, J. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha : Portál,

primární prevence patří také vedle různých seminářů i informační materiály např. v podobě různých informačních letáků.

Pro prostituci jako sociálně patologický jev je nejdůležitější prevence sekundární, protože ta se zaměřuje na vyhledávání tzv. rizikových skupin či jednotlivců, stejně tak jako na vyhledávání rizikových životních situací, za nichž k prostituci obvykle dochází. Tento typ prevence se tedy zaměřuje na sociální vztahy a na sociální prostředí, jakožto na rizikové faktory. Účelem je pak následné včasné vyhledání problému, s tím, že posléze dochází k poskytnutí aktuálních a potřebných informací a k sociální péči. Zde dochází k tomu, že se potencionální oběti mohou se svým problémem obrátit na sociální pracovníky, kteří jsou schopni poradit a být nápomocni při řešení problému.

Terciární prevence je zaměřena na poskytnutí odborné pomoci prostřednictvím lékaře, psychologa či sociálních pracovníků, kteří poskytují pomoc v rámci své terénní činnosti. Tento typ prevence usiluje rovněž o eliminaci recidivy a o pomoc při následné resocializaci, která je stěžejní v okamžiku, když prostituujíc se osoba projeví zájem začlenit se zpět do normálního společenského prostředí.

IX.2. Působnost v oblasti prevence

Ve všech oblastech prevence jsou úkoly plněny na jedné straně ministerstvem vnitra a Policií České republiky, na straně druhé pak nevládními a charitativními organizacemi, jejich činnost je financována mimojité i z rozpočtových kapitol jednotlivých resortů.

IX.2.1. Ministerstvo vnitra a jeho preventivní programy

Ministerstvo vnitra již od roku 1996 realizuje programy

2003, s. 34.

prevence kriminality na místní úrovni. Jedná se např. o podporu vzniku poraden pro pomoc obětem trestné činnosti či o zdravotní a sociální asistenci osobám, které již sexuální služby poskytují.

V roce 1999 zpracovalo Ministerstvo vnitra Rozbor problémů souvisejících s prostitucí včetně jeho systémového řešení.[38] Cílem tohoto Rozboru je dosáhnout zvýšené ochrany mladistvých před negativními vlivy prostituce, eliminace prostituce u osob, kterým je méně než osmnáct let a zamezení přístupu dětem do prostor, kde jsou sexuální služby poskytovány.

Na Ministerstvu vnitra existuje přímo odbor Prevence kriminality, do jehož působnosti spadá i prevence prostituce a trestných činů s ní spojených. Prevence kriminality obecně zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, ale i veřejnoprávními a soukromými subjekty směřující k předcházení páchání kriminality a snižování obav z ní. Co se týče způsobu organizace prevence kriminality v České republice, je organizována na třech úrovních – meziresortní, rezortní a na místní úrovni. Zde je nutné zmínit zejména programy prevence kriminality na místní úrovni, které jsou z hlediska účinnosti nejefektivnější, neboť se dostanou ke kriminalitou ohroženým osobám. Tyto programy se snaží reagovat na aktuální regionální programy v oblasti kriminality, často se také konají různé přednášky, které jsou určené pro širokou veřejnost.[39]

V rámci odboru Prevence kriminality se Ministerstvo vnitra zaměřuje také na boj proti obchodování s lidmi, kdy pořádá různé preventivní programy a opatření, jejichž cílem je systematická podpora a ochrana obětí této trestné činnosti. V rámci prevence pak Ministerstvo vnitra finančně podpořilo výrobu a distribuce několika informačních letáků.[40]

---

[38] Tento Rozbor se stal součástí usnesení vlády č. 331 ze dne 14. 4. 1999

[39] http://www.mvcr.cz/clanek/prevence169232.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d

IX.2.2. Nevládní organizace

Činnost nevládních organizací lze obecně rozdělit do několika oblastí podle jejich specifického zaměření.

Jedná se např. o asistenci obětem obchodování s lidmi, kde nezastupitelnou roli plní organizace La Strada, která poskytuje sociální, právní i poradenskou pomoc. Tato organizace, která byla založena v roce 1995 působí v současné době také v několika dalších zemích.[41]

Tato organizace vychází z několika základních principů, kterými jsou úcta k lidským právům, rovnost příležitostí, nediskriminační princip, princip „empowerment“ (zvyšování důvěry ve vlastní schopnosti) a ochrana zájmů obchodovaných osob. [42]

V rámci své prevenční činnosti se organizace La Strada zaměřuje na informační osvětu a vzdělávání v oblasti obchodu s lidmi, kdy pořádá různé přednášky a besedy, a to zejména pro studentky základních či středních škol, které informují o rizicích práce v zahraničí. Vedle toho organizace La Strada vydává řadu informačních brožur, a to i pro ženy, které již prostituci provozují. V rámci terciární prevence pak organizace poskytuje pomoc osobám, které byly nějakým způsobem obchodováním s lidmi dotčeny.

Další specifickou oblastí je poskytování pomoci prostřednictvím provozování krizových telefonních linek. Jedná se zejména o různé organizace, které provozují tzv. „linky důvěry“ či o dětská krizová centra.

---

40 Možno stáhnout na http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-prevence.aspx

41 Nizozemí, Polsko, Bulharsko, Bělorusko, Moldávie, Makedonie, Ukrajina, Bosna a Hercegovina

42 Více na www.strada.cz

Podle mého nejdůležitější specifickou oblastí je pak práce sociálních pracovníků přímo v terénu, kteří se přímo mezi prostituujícími se osobami vyskytují a specializují se zejména na poskytování zdravotní pomoci a prevenci pohlavních chorob. Jsem je třeba zařadit především organizaci s názvem Rozkoš bez rizika (Bliss without risk).

Rozkoš bez rizika je nestátní nezisková organizace s právní subjektivitou, která je u ministerstva vnitra registrována jako občanské sdružení, a to již od roku 1992. Hlavním cílem sdružení, které je také někdy nazýváno zkráceně R-R (er mínus er) je prevence a léčba sexuálně přenosných chorob a HIV/AIDS. V současné době má tato organizace dvě pobočky, a to v Praze a v Brně.

Organizace Rozkoš bez rizika se cíleně zaměřuje především na osoby s velmi rizikovým sexuálním chováním a životním stylem. V největší míře se bude jednat o osoby poskytující sexuální služby, v menší míře pak o bezdomovkyně a narkomanky. V roce 2009 mělo sdružení přes 4.400 klientek.

Náplní této organizace jsou zejména zdravotnické aktivity, ale také aktivity psychosociální a volnočasové. Co se týče zdravotnické péče, klade toto sdružení velký důraz na prevenci, a to skrze terénní sociální práci (streetwork). Streetworkeři vyrážejí cca dvakrát týdně do míst, kde se prostituce provozuje. Zde se snaží kontaktovat nové klientky a komunikovat již se známými klientkami. Nabízí jim anonymní testování na pohlavně přenosné choroby. Toto testování, které provádí lékař specialista, je bezplatné. Dále se jim snaží poskytnout informační materiály o službách sdružení Rozkoš bez rizika a informovat je o bezpečnějších formách poskytování sexuálních služeb.[43]

[43] Více na www.rozkosbezrizika.cz

Závěr

Teprve při tvorbě této rigorozní práce jsem si uvědomil obtížnou definici, uchopitelnost a institucionalizovatelnost pojmu prostituce. Dlouhé období sankcí, popřípadě trpění existence tohoto jevu, spolu ve vztahu s jeho vnímanou amorálností, jej učinilo takřka ideální součástí tzv. šedé ekonomiky, popřípadě jevů na, popřípadě za hranicí zákona. Jak patrno z vytvořené práce, není prostituce ani podnikáním, ani jinou výdělečnou činností ve smyslu zákona. Je velice obtížně postihnutelná, protože pokud nebudeme akceptovat presumpci viny, tak jedinou možností zjistit, zda žena nenabízí úplatný pohlavní či jiný styk je institut agenta provokatéra. To je ovšem v daném případě opět výrazně za hranicí morálky.

Asi hlavním problémem prostituce je provázanost drobně kriminálního chování prostitutek se skutečně závažnými jevy v oblasti zločinnosti, které lze srovnat s novodobým otrokářstvím. Existence organizovaných skupin se pak samozřejmě neomezuje pouze na obchod s lidmi, ale i prodej narkotik, dětskou pornografii, popřípadě vysloveně násilnou trestnou činnost.

Hlavní těžiště mé rigorózní práce spatřuji v komparaci přístupů k regulaci prostituce. Pokusil jsem se vystihnout modifikace úpravy prostituce vzhledem k času, neboť jsem zařadil, alespoň co se českého právního řádu týká, historický exkurz. Dále jsem provedl částečnou komparaci geografickou, kdy z mého pohledu považuji za největší přínos exkurz týkající se právní úpravy prostituce mimo křesťanskožidovský právní systém, a sice krátkou vsuvku týkající se prostituce ve dvou nejexponovanějších

zemích, Japonsku a Thajsku.

Podrobněji je pak rozvedena úprava doprovodných jevů, majících zásadní význam z hlediska zločinu obecně, organizovaného zvláště.

V některých částech lze pak možná konstatovat přílišné zabíhání do detailů, nicméně jsem toho názoru, že s ohledem na obtížně uchopitelnou podstatu pojmu prostituce, mohly tyto jednotlivosti lépe přiblížit charakter tohoto jevu ve vztahu k právnímu řádu.

Závěrem pak konstatuji, že vzhledem k tomu, že jev prostituce není omezen toliko na oblast trestního práva, bylo třeba se alespoň obecně dotknout jejího významu z hlediska sociologického, psychologického, jakož i medicinálního.

Seznam použité literatury a pramenů

Použitá literatura

Mitlöhner, M., Erotika a paragrafy. Praha : Grada, 1999.

Mitlöhner, M., Vybrané aspekty prostitučního chování. Zdravotnictví a právo 2004, č. 4, s. 15 an.

Mitlöhner, M., Trestněprávní charakteristiky lékařského zákroku. Právo a zákonnost, 1990, č. 6-7, s. 404

Mitlöhner, M., Právní aspekty sexuálního zneužívání. Trestní právo, 2000, č. 6, s. 6-12

Mitlöhner, M. Několik poznámek k rekodifikaci českého trestního práva hmotného. Všehrd 96-97, č. 4, s.52

Mitlöhner, M., K pojmu prostituce v připravovaném trestním zákoně, Trestní právo 2004, č. 11, s. 3 an.

Geist, B. Sociologický slovník. Praha : Victoria Publishing, 1992

Baxa, J. Průběh rekodifikace trestního zákona a trestního řádu. In: Sborník Koncepce nové kodifikace trestního práva hmotného České republiky. Brno : Masarykova univerzita, 2000 s. 7

Brzek, A. Sexuologie pro právníky. Praha: Karolinum, 1997

Císařová, D. Sexuální delikty a organizovaná kriminalita. AUC – I, 2007, č. 1, s. 7 – 25

Císařová , D., Ke koncepci postihů trestných činů proti lidské důstojnosti. Trestní právo, 2001, č. 11, s. 6

Císařová, D., Sovová O. Trestní právo a zdravotnictví. Praha Orac 2000

Čížková, J., Císařová, D., Rekodifikace sexuálních trestných činů. Trestní právo, 2002, č. 10, s. 7

Trávníčková, I. Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Weiss, P. a kol., Sexuální zneužívání pachatelé a oběti. Praha: Grada Publishing, 2000.

Solnař, V. Základy trestní odpovědnosti. Praha : Academia, 1972

Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D. Základy trestní odpovědnosti podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha : Orac, 2003

Teryngel, J. Podnikání, právo, sex a erotika. Praha : NUGA, 1991

Teryngel, J. K některým problémům při posuzování zkrácení daně z přidané hodnoty. Trestní právo, 1997, č. 6, s. 16

Bláha, R., Trestněprávní aspekty prostituce v České republice. Kroměříž: Justiční akademie, 2008.

Repík, B. Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo. Praha: Orac, 2002.

Herczeg, J. Virtuální dětská pornografie: Zločin bez oběti? In Vanduchová, V. Gřivna, T. (eds.). Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s.41

Knappová M., Švestka J. a kol., Občanské právo hmotné, Svazek I, Praha, 3. vydání ASPI Publiishing, s. r. o. 2002

Chmelík, J. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha : Portál, 2003

Jelínek J., Sovák Z. Trestní zákon a trestní řád. Praha : Linde Praha, 1993

Trávníčková I. a spol., Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, 2004, Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Kosař. D. Trestní postih homosexuálního styku s mladistvými. Právní fórum, 2005, č. 10, s. 97 – 100

Štěpán, J. Právo a moderní lékařství. Praha : Panorama, 1989

Novotný, O., Dolenský, A., Jelínek, J., Vanduchová, M. Trestní právo hmotné. I. Obecná část. Praha : Aspi Publishing, 2003

Novotný, O., Dolenský, A., Navrátilová, J., Púry, F., Rizman, S., Vanduchová, M., Vokoun, R. Trestní právo hmotné II. Zvláštní část. Praha : Aspi Publishing, 2004

Novotný O. Alternativy uvěznění. Právní praxe, 1993, č. 2, s. 66

Novotný, O., Zapletal, J. a kol. Kriminologie. Praha : Aspi Publishing, 2004

Tomášek, M. Existuje „evropské trestní právo“? Trestněprávní revue, 2004, č. 5, s. 143

Matyášek, P. Sexuální obtěžování. Právník, 1998, č. 8, s. 717 – 730

Ščerba, F. Připravovaná právní úprava trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In Míl´niky práva v stredoeúropskom priestore 2008: Zborník z medzinárodnej konferencie, Častá – Papiierničky, Slovenská republika, 3. – 5. 4. 2008, Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2008, s. 812 an.

Zapletal, J. Prevence kriminality. Praha : PA Česká republika, 2000.

Zapletal, J. Mravnostní kriminalita. In: Novotný, O., Zapletal J. a kol. Kriminologie. Praha : ASPI, 2004, s. 303 an.

Šámal, P. Počítačová kriminalita. Úvod do problematiky. Právní praxe, 1992, č. 10, s. 623 a 1993, č. 1, s. 33

Šámal, P., Karabec, Z. Ke koncepci rekodifikace trestního práva hmotného. Právník, 2000, č. 4, s. 321

Válková, H. Věk a jeho význam pro stanovení dolní hranice trestní odpovědnosti. Právní rozhledy, 1997, č. 6, s. 289

May, T., Harocopos, A., Hough, M., Z lásky nebo za peníze: Kuplíři a provozování prostituce (přel. I.T.C. J.. Žižka), IKSP, Praha 2002

Albrecht, H. – J. Die Determinanten der Sexualstrafrechtreform. Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, 1999, č. 4, s. 863

Sick, B. Die sexuellen Gewaltdelikte oder: Der Gegensatz zwischen Verbrechensempirie und Rechtswirklichkeit. Monatsschrift für Kriminologie, 1995, č. 4-5, s. 281

Komentář

Šámal, P. – Rizman, S. : Trestní zákon. Komentář. Praha, C. H. Beck 1994

Elektronické prameny

www.sexus.cz

http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech ditete.pdf

http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/konvence_osn.pdf

http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-982041.aspx

http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-982041.aspx

http://www.mvcr.cz/clanek/prevence169232.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d

http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-prevence.aspx

www.strada.cz

www.rozkosbezrizika.cz

Seznam soudních rozhodnutí

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 8. 1994 sp. zn. TO 518/1994

Nález ÚS 69/2004 ze dne 8. 3. 2007, zdroj: ASPI

Nález ÚS 10/2006 ze dne 13. 3. 2007, zdroj: ASPI

TRESTNĚPRÁVNÍ REGULACE PROSTITUCE

CRIMINAL REGULATION OF PROSTITUTION

Summary

I chose this topic because I wanted to find how prostitution is governed by the law. That is the reason why subject of this thesis is the issue of prostitution and related criminal acts. The purpose of my thesis is to analyse prostitution topic, predominently by the general komparative metod, draw attention to some shortcomings and outline amendment of legislation.

The thesis is consist of nine chapters. Chapter one defines concept of prostitution. Chapter two deals with the history of this topic. Here I tried to capture modification of regulation of prostitution due to the time aspect. Chapter three deals with types of prostitution. In chapter four I give attention to the different types of access to the prostitution. The fifth chapter is titled “risky aspects of prostitution“. Here I primarily focuse on risk of HIV and AIDS. The sixth chapter deals with the legislation of prostitution. The main and the most important part of my thesis consists

in chapter seven, which deals with criminal aspects of prostitution. Chapter eight concentrates on problems resulting from the upcoming changes. From 1 January 2010 takes effect the new Penal Code in the Czech Republic. Here I tried to analyze the various provisions which concern to offences related to the prostitution. Chapter nine deals with the prevention, which personally I consider very important, because it seeks to prevent undesirable phenomena of prostitution.

The main conclusions, which I obtained, are following. Prostitution itself is not in the Czech Republic a crime in the meaning of Penal Code, but is associated with it a number of other criminal acts. Here it is necessary to refer specifically to the offence pimping. The merits of this criminal act is in the action of procuring, commanding or urging someone to indulge in prostitution. The next important offence is also the trading with people, especially the trading with children. This is connected with organized crime, which exceeds the national dimension.

Seznam klíčových slov

PROSTITUCE	PROSTITUTION
TRESTNÝ ČIN	OFFENCE